ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ

1993 йил 10 декабрь
ЖУМА
№ 128 (5.569).
Сотувда эркин нархда.

Ўзбекистон Республикаси ижтимоий-сиёсий газетаси • 1974 йил 1 январдан чиқа бошлаган

БУЮК КЕЛАЖАГИМИЗНИНГ ҲУҚУҚИЙ КАФОЛАТИ

Республика Президенти Ислом Каримовнинг Ўзбекистон Конституциясининг бир йиллигига бағишланган тантанали йиғилишда сўзлаган нутқи

Ассалому алайкум, муҳтарам юртдошлар!

Азиз меҳмонлар!

Хонимлар ва жаноблар!

Бугун диёримизда мустақил Ўзбекистон Республикаси ҳаётидаги улуғ сана нишонланяпти. Бу — янги туғилган давлатимизнинг, ҳақиқий мустақиллигимизнинг мустаҳкам пойдевори бўлган ҳур Ўзбекистонимиз биринчи Конституциясининг бир йиллигидир!

Бир йил муқаддам халқимизнинг кўп асрлик тарихида буюк воқеа содир бўлди. Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг ўн биринчи сессияси мамлакатимизнинг Асосий Қонуни — Янги Конституцияни қабул қилди ва 8 декабрь кунини умумхалқ байрами деб белгилади.

Фурсатдан фойдаланиб, давлатимиз ва халқимиз тарихида абадий қоладиган, келажак авлодлар фахр билан эслаб юрадиган Ўзбекистон Конституцияси куни — қутлуғ айём билан барчангизни чин қалбимдан муборакбод этишга рухсат бергайсиз.

Муҳтарам дўстлар!

Ҳаммамиз учун азиз бўлган ватанимиз мустақиллигининг икки йиллигини яқинда нишонладик.

Бугун Ўзбекистон халқи улуғ аждодларининг анъаналарини, урф-одатларини давом эттириб, тақдирини ўз қўлига олиб, қаддини ростлаб, юртимизда осойишталик, барқарорликни, миллатлараро аҳиллик ва фуқаролар тотувлигини авайлаб-асраб, янги тарихий шароитда ўз келажагини қурмоқда, миллий давлатчилигини тикламоқда.

Ўзбек миллати азалдан ўз фикри, ўз истиқлоли учун курашиб яшаган. Бунга мозий гувоҳ. Миллатимиз тарихи ҳақидаги ҳақиқат юртимизнинг фидойи, ўз йўлидан, маслагидан, сўзидан қайтмайдиган фарзандларига очилиши лозим. Билишимиз шарт бўлган тарих саҳифаларини қунт билан варақлаш ҳаммамиз учун ҳам

фарз, ҳам қарздир.

Шарқни Ғарб билан боғлаган Буюк ипак йўлининг марказида жойлашган Буюк Турон — Мовароуннаҳр заминида қадимда ўзга мамлакатлар вакиллари нафақат тижорат билан шуғулланар, балки илм-маърифат, маданият дурдоналари ва давлатчилик асослари билан ҳам танишар эди.

Буюк бобомиз соҳибқирон Амир Темур барпо этган, илм-фан, маърифат борасида ўрта асрлардаёқ дунёга танилган бир давлат, катта бир миллат, ғоят чиройли сўзлар билан ниқобланган кўп йиллик мустамлакачилик асоратидан озод бўлганини бугун ҳис этмоқда.

Сир эмас, ҳар қандай жамият келажакни кўзлаб яшайди ва унинг пойдеворини имкон қадар мустаҳкамроқ қуришга ҳаракат қилади. Шу нуқтаи назардан қараганда, давлатимиз, жамиятимиз эришган буюк ютуқ — Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси бўлди.

Табиийки, ҳар қандай давлатнинг юзи, обрў-эътибори унинг Конституцияси ҳисобланади. Зотан, Конституция давлатни давлат, миллатни миллат сифатида дунёга танитадиган қомусномадир. Шу маънода Асосий Қонунимиз халқимизнинг иродасини, руҳиятини, ижтимоий онги ва маданиятини акс эттиради. Чунки уни ишлаб чиқиш ва муҳокама этишда бутун халқ иштирок этди. Бир сўз билан айтганда, Конституциямиз том маънода халқимиз тафаккури ва ижодининг маҳсулидир.

Асосий Қонунимизни баҳолашда, АҚШ, Буюк Британия, Франция, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти, Европа Хавфсизлик ва ҳамкорлик кенгаши каби нуфузли давлат ва халқаро ташкилотларнинг олимлари фаол қатнашдилар. Лекин, ҳеч ким, ҳаттоки, бизни хуш кўрмайдиган кишилар ҳам унинг демократик моҳиятини инкор эта олмади.

Она ватанини тарк этган, ўзларини «мухолифат» атаб юрган, четдан бериладиган садақа эвазига кун кечираётган бўҳтончи кимсалардан биронтаси Конституциямизга қарши бирор оғиз гап айта олмади.

Табиий бир савол туғилади: хўш, бунинг сабаби нима?

Биринчидан, бизнинг Конституция ҳақиқатан ҳам демократик Конституциядир. Тарихда синалган умуминсоний, умумбашарий қадриятларни ўзида мужассам этган ҳужжатдир. Иккинчидан, бизнинг Конституция энг ривожланган, тараққий топган давлатларнинг тарихий тажрибасига таянган ҳолда яратилган, у дунё миқёсида ҳам ҳар қандай илғор давлат конституцияси билан бемалол куч синашмоқда.

Шу билан бирга бу Конституция умумий мазмунидан тортиб, оддий бир бандига қадар Хўжа Аҳмад Яссавий бобомиз даврида, буюк Амир Темур замонида шаклланган миллий тафаккурни, муқаддас исломий қадриятларни ўзида акс эттиради. Шу кўҳна замин одамлари кўнглида устивор бўлган адолат, ҳақиқат, иймон, олижаноблик, бағри кенглик, мардлик, тантилик каби улуғ хислатлар бу муборак ҳужжатдан муносиб ўрин олган.

Дарҳақиқат, у Ўзбекистонимизда — шу азиз ва муқаддас заминимизда истиқомат қилаётган инсонларнинг дунёқарашини, уларга хос ўзаро муносабатлар, хусусиятларни, меҳр-оқибат, одамийлик, ўзга миллат ва элатларга нисбатан ҳурмат, илму фанга интилиш, ор-номус, иффат ва ҳаё каби эзгу фазилатларни ўзига асос қилиб олган. Бизнинг Конституциямиз эски тоталитар-мустабидлик тузумидан, ўзини ҳаётда мутлақо оқламаган, касодга учраган, миси

(Давоми 2-бетда).

БОШ ҚОНУНИМИЗ ТАНТАНАСИ

Ватанимиз шаҳар ва қишлоқларида бошланган Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг бир йиллиги тантаналари мамлакат пойтахтидаги Халқлар дўстлиги саройида давом этди.

Асосий Қонунимиз зўр сиёсий, ҳуқуқий ва халқаро аҳамиятга молик ҳужжат ўлароқ, жаҳонда янги, эгамен, истиқболи порлоқ давлат туғилганининг шаҳодатномаси бўлди. Мустақиллигимизнинг ҳуқуқий негизи сифатида мазкур ҳужжат умуминсоний қадриятларга асослангани, демократик давлат тамойилларини акс эттиргани, жамият тараққиётини белгилаши билан ҳам қимматлидир. Унга амал қилмоқ юртимизни дунёнинг қудратли, бой-бадавлат, фаровон мамлакатларидан бирига айлантириши шубҳасиздир.

Муҳташам кошона тўрини безаган Ўзбекистон давлат байроғи ва ундаги Конституция рамзи тантанага янада улуғворлик бахш этган. Республика мустақиллиги кунидан кейин энг катта миллий байрамимиз ҳисобланган бугунги тантана иштирокчилари орасида Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар, Тошкент шаҳри меҳнаткашлари, хорижий мамлакатлар элчихоналари вакиллари, шунингдек, узоқ-яқиндан келган меҳмонларни учратиш мумкин.

Тантанали йиғилишни Тошкент шаҳар ҳокими А. Фозилбеков очди.

Ўзбекистон Республикасининг юракларни тўлқинлантирувчи давлат мадҳияси янгради.

Президент Ислом Каримов Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг бир йиллиги ва мамлакатдаги ижтимоий-сиёсий аҳвол тўғрисида маъруза қилди.

Тантанали йиғилиш сўнггида республика санъат усталари иштирокида катта байрам концерти намойиш этилди.

ХАЛҚАРО ИЛМИЙ КОНФЕРЕНЦИЯ

Ватанимиз пойтахтидаги кўркам кошоналардан бири — «Туркистон» саройида 7 декабрь куни Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинган куннинг бир йиллигига бағишланган халқаро илмий конференция бўлди.

Конференцияни Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари М. Қорабоев очди.

Ўзбекистон Республикаси Конституциявий суди раиси вазифасини бажарувчи, академик Ш. Ўразаев, Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Қорақалпоғистон бўлимининг раиси, академик С. Камолов, Тошкент Давлат Юридик институти ректори, профессор А. Саидов, Ўзбекистон Республикаси Олий судининг раиси У. Мингбоев, Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори Б. Мустафоев ва бошқалар конституциямизнинг муҳим жиҳатлари, халқаро миқёсда тутган ўрни ва аҳамияти ҳақида гапирдилар.

Туркия Республикасининг Ўзбекистондаги буюк элчиси Вўлқон Чўтур, Россия Конституциявий суди раиси вазифасини бажарувчи Николай Витрук, францииялик профессор Оливье Шмидт анжуманда сўзга чиқиб, мустақил Ўзбекистон Конституцияси буюк давлат барпо этишимизда мустаҳкам пойдевор бўлажагига ишонч билдирдилар. (ЎзА).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ КОНСТИТУЦИЯСИНИНГ БИР ЙИЛЛИГИ МУНОСАБАТИ БИЛАН АВФ ЭТИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинган куннинг бир йиллиги муносабати билан меҳр-шафқат ва инсонпарварлик қоидаларига амал қилиб, қарор қиламан:

1. Биринчи марта қамоққа ҳукм қилинган аёллар ва балоғатга етмаган шахслар оғир жиноят, шунингдек, уюшган жиноий гуруҳлар таркибида жиноят содир этмаган бўлсалар, жазодан озод қилинсин.

2. Эҳтиётсизлик оқибатида содир этган жиноятлари учун 5 йилгача муддатга озодликдан маҳрум қилинган бошқа фуқаролар жазодан озод қилинсин.

3. Фармоннинг 1-моддасида санаб ўтилган шахсларнинг жиноий ишларини тергов қилиш ва судда кўриб чиқиш тўхтатилсин.

4. Мазкур Фармон эълон қилинган кундан кучга киради ва 4 ой ичида ижро этилиши керак.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1993 йил 7 декабрь.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВГА

Ҳурматли Ислом АБДУҒАНИЕВИЧ!

Конституциямизнинг бир йиллиги арафасида «Республика театрлари артистларининг меҳнатига ҳақ тўлаш шартларини яхшилаш тўғрисида»ги фармонингиз биз, санъаткорларнинг қувончига-қувонч, ғайратига-ғайрат қўшди.

Бу эътибор санъаткорлар қалбида истиқлолга, ватанимиз келажагига, миллий маданиятимиз ривожига бўлган ишончни янада мустаҳкамлайди.

Ишонтириб айтамизки, мазкур фармондан руҳланиб, давлатимизнинг буюк келажаги, миллий маданиятимизнинг равнақи йўлида бор куч-ғайратимизни сарфлаймиз. Зеро, жамиятимиздаги тинч-тотувлик, ижтимоий-сиёсий барқарорлик биз, санъат аҳлини юксак ижодий парвозлар сари чорлайди, бу йўлдаги изланишларимизга қанот бағишлайди.

Сора Эшонтўраева, Ҳалима Носирова, Наби Раҳимов, Ёқуб Аҳмедов, Зикир Муҳаммаджонов, Ғанижон Тошматов, Фаттоҳхон Мамадалиев, Ориф Алимаҳсумов, Муҳаммаджон Мирзаев, Маҳмуджон Ғофуров, Фароғат Раҳматова, Суръат Пўлатов, Бернора Қориева, Қўрқмас Муҳиддинов, Галия Измайлова, Дилбар Абдураҳмонова, Абдуғани Абдуқаюмов, Камолиддин Раҳимов, Ғуломжон Ёқубов, Ортиқ Отажонов, Олмахон Ҳайитова, Клавдия Ефремова, Вилоят Оқилова, Насиба Абдуллаева, Тамара Дошумова, Нажмиддин Ансатбоев, Таваккал Қодиров, Турсуной Мамедова, Михаил Мансуров, Раҳима Мазоҳидова, Фаридун Сафаров, Маъмура Эргашева, Дилафрўз Жабборова, Георгий Цинкобуров ва бошқалар.

ЎЗБЕКИСТОН ЖУМҲУРИЯТИ ПРЕЗИДЕНТИ МУҲТАРАМ ИСЛОМ АБДУҒАНИ ЎҒЛИ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

ТАБРИКНОМА

Самимий саломлардан сўнг Сиз ва Сизнинг сиймойингизда жумҳуриятимиз аҳлини Конституциямизнинг бир йиллиги байрами билан қизғин муборакбод этар эканмиз, Сизларга тансиҳатлик ато этишини Тангри таолодан сўраб қоламиз.

Мамнуният билан қайд этамизки, жумҳуриятимизда минглаб масжидлар, ўнлаб мадрасалар янгидан қад кўтариб, фаолият кўрсатмоқда. Минглаб фуқароларимиз ҳаж ва умра сафарларига бемалол бориб-келмоқдалар. Диний маросимларимиз ҳеч қандай тазйиқсиз эркин ўтмоқда. Диний адабиётлар, ойнома ва рўзномалар мунтазам нашр этилаётир. Уларда ислом дини таълимотлари муносиб ёритилмоқда, миллий ва ахлоқий қадриятларимиз қайта тикланмоқда. Табиийки, бу каби хайрли ишлар Сизнинг раҳнамолигингиз туфайли эришилган мустақиллигимизнинг салмоқли самараларидандир.

Янги Асосий Қонунимиздан, айниқса биз, мусулмонлар кўпроқ манфаатдормиз, чунки унда виждон эркинлиги тўла кафолатланган бўлиб, диндорларимизнинг ҳақ-ҳуқуқлари ҳар томонлама ҳимоя қилинган.

Фурсатдан фойдаланиб, Мовароуннаҳр мусулмонлари идорасининг раҳбарияти, ходимлари ҳамда шаҳримиз масжидларининг имом-хатиблари номидан Сиз, ҳурматли юртбошимизга халқимиз бахт-саодати йўлида амалга ошираётган барча хайрли ишларингиз ва юргизаётган одилона сиёсатингизда Оллоҳ Таолодан иноят ва мадад тилаб қоламиз.

Мовароуннаҳр мусулмонлари идораси ҳайъати.

ҲОСИЛ БАЙРАМИ

Элликқалъа районида ҳосил байрами ўтказилди. Бу улкан шодиёнада Қорақалпоғистон Республикаси Олий Кенгашининг раиси Уббиниёз Ашурбеков, туман меҳнаткашлари вакиллари ва раҳбарлари қатнашдилар. Жорий йилда район пахтакорлари давлатга 47 минг тонна сифатли хом ашё топшириб, режани ортиғи билан бажардилар. Шунингдек, қишлоқ хўжалиги ва чорвачилик маҳсулотлари, жумладан, сут, гўшт, пилла, мева-сабзавот, картошка тайёрлаш йиллик режалари ҳам шараф билан уддаланди.

Қўшни Тўрткўл, Амударё туманларининг ҳокимлари меҳнаткашларни ҳосил байрами билан қутлашди. Район марказий ўйингоҳида бошланган шодиёна оммавий халқ сайлига айланиб кетди. Кўпкари чопиш, от пойга, қиз қувлаш каби от спорти мусобақалари, дор ўйинлари, кураш, арқон тортиш, полвонлар баҳси сингари бошқа ўйинлар ўтказилди. Айниқса, район марказий кўчаларига ўрнатилган саҳналарда таниқли санъаткорлар, ҳаваскор дасталарнинг чиқишлари байрамга файз киритди. Шу куни савдо ва умумий овқатланиш корхоналари меҳнаткашларга намунали хизмат кўрсатишди.

А. ИСКАНДАРОВ.

САВОБ ИШГА ҚЎЛ УРИЛДИ

Тасаввуф оламининг буюк намояндаси Баҳоуддин Нақшбанд зиёратгоҳи янада чирой очадиган бўлди. Андижондаги мева-ниҳолчилик давлат хўжалиги бу ердаги икки гектарли майдонга атиргул ниҳоллари экишга киришди.

Бухоро вилоят ҳокимлигидан маълум қилишларича, зиёратгоҳни ободонлаштиришга фарғоналик боғбонлар ҳам муносиб ҳисса қўшади. Улар мақбара атрофида 10 гектарли боғ барпо этади.

МАРД МАЙДОНДА БИЛИНУР

Бу йил Жиззах вилояти пахтакорлари учун ҳам ниҳоятда сермашаққатли бўлди. Шунга қарамай, табиат синовларидан эсанкирамасдан, тадбиркорлик ва ишбилармонлик билан меҳнаткашлар манфаати йўлида ишни кўзини билган ҳолда фаолият кўрсатган хўжаликлар ҳам талайгина.

Дўстлик районидаги Қосим Раҳимов ижара-ширкатлар бирлашмаси бу йил катта ютуқларни қўлга киритди: режалари ортиғи билан адо этилди. Улар 3003 гектар пахта майдонида деҳқончилик қилдилар. Гектаридан 27,6 центнердан пахта етиштириш режалаштирилган эди. Хўжаликка республикада хизмат кўрсатган қишлоқ хўжалик ходими Худойқул Холбеков раҳбарлик қилмоқда. У асли пайариқлик. Чўлга келганига роппа-роса ярим аср бўлди. Ишни тракторчиликдан бошлади. Бригадир, бўлим бошлиғи, бош инженер, хўжаликка директор, район агросаноат бирлашмаси бошлиғи бўлиб ишлаган даврларида ўзининг тадбиркорлигини кўрсатди.

Биз ундан бу йилги ютуқ омилларини сўрадик:

— Чигит экилаётгандаёқ пахтачилик учун бошқача йил бўлишини сезгандик, — деб сўз бошлади Х. Холбеков. — Шунга кўра, оби ҳавога қараб агротехника тадбирларини ўтказдик. Тажрибали чўлқувар деҳқонларни маслаҳатларига таяниб иш кўрдик. Раҳбарликни меҳрибонлик ва одамларнинг фикрини тинглаш билан олиб бордик. Айниқса мутахассисларга жуда катта ҳуқуқ бердик. Уларни мустақил ишлашларига имкон яратдик. Меҳнатга ҳақ тўлашга ҳам кўп нарса боғлиқ. Қўлда терилган бир килограмм пахта учун 35 сўмдан 50 сўмгача, механизаторларга эса терган бир тонна пахтаси учун 1000 сўмдан 5000 сўмгача ҳақ тўланди. Терим пайтида ишчи ва механизаторлар оилавий аҳволидан хабар олиб турилди. 50 тонна картошка, 10 тонна мева, 5 тонна гуруч, 10 тонна пиёз берилди. Бирлашмада мавсум давомида ишчи ва механизаторларни моддий рағбатлантириш учун 15,2 миллион сўм пул сарфланди.

Ҳа, бугун Қосим Раҳимов ижара-ширкат бирлашмаси ҳақида қанча илиқ гаплар айтсак арзийди. Улар режадаги 8260 тонна ўрнига 8400 тоннадан зиёд пахта топширдилар. Жами режалар ортиғи билан бажарилди: дон сотиш 103, мева 110, картошка 125 фоизга етди. Атиги бир сотих иссиқхонадан 12 миллион сўм даромад қилингани ибратлидир.

Албатта эл-юртни ўйлаган раҳбаргина мақсадларини амалга оширишда оқсамайди. Бу ерда одамлар зориқмайдилар. 563 тонна дағал хашак арзон нархда аҳолига тарқатилди. Тегирмонда буғдой ун қилиниб, 25 тоннаси аҳолига берилди. Ҳа, аввал одамларнинг қорнини тўқ, устини бут қилгандагина улардан яхши натижалар кутилади. Ахир, ислоҳотлардан мақсад ҳам одамларнинг турмушини яхшилаш-ку!

Қ. Раҳимов хўжалиги билан туташ жойлашган Дадажонов ва Саркисов номли хўжаликларда эса йиллик пахта режаси 61—68 фоизга етди. Ўтган йили ҳам улар режани бажаришни уддасидан чиқа олмагандилар. Нафақат пахтачиликда, бошоқли дон етиштиришда ҳам аҳвол ниҳоятда оғир. Бу йил Дадажонов номли хўжаликда бошоқли дон етиштириш режаси 72,6, Саркисов номли хўжаликда эса 80,4 фоиз бўлди, холос.

Пахтакор районида ҳам ўзгача манзаранинг гувоҳи бўлдик. «Навбаҳор» ижара-ширкат бирлашмасига мана етти йилдирки, Шакар Исроилов бошчилик қилиб келмоқда. Уни чўл ерини тилини биладиган деҳқон дейишади. У нафақат ернинг, балки инсонларнинг ҳам қалбига йўл топа олади. У раҳбарликни зиммасига олганидан буён ҳар йили пахта тайёрлаш режасини бажармоқда. Ўтган йили ҳам районда фақатгина шу хўжалик аъзоларининг юзи ёруғ бўлди. Бу йилги ишларга ҳар қанча таҳсин айтилса арзийди. Қарийб пахта экадиган майдонларнинг 30 фоизи кучли шўрланган, шунчаси ўртача, қолгани эса кам шўрланган бўлишига қарамай йиллик режа уддаланди. 5752 тонналик режа ортиғи билан бажарилди. Ҳосилнинг 80 фоизи машиналарда териб олинди. С. Одилов, У. Абдураимов, Ш. Муродилов, А. Номозов, З. Шакаров каби механизаторлар 90—120 тоннадан пахта тердилар.

Хўжалик режасини ортиғи билан бажарилишида 9-ширкатнинг улуши катта. Зокир Яхшибоев бошқарган ширкат бугунгача режани 135 фоизга адо этди. Файзи Юсупов, Райҳон Ҳакимов, Ўрол Каримов, Аббос Салаев, Холбуви Рустамовалар етакчилик қилган ширкатлар ҳам ўзларининг муносиб улушларини қўшдилар. А. Қодиров номли Жиззах давлат педагогика институтининг талабалари салкам минг тонна пахта йиғиб-бердилар.

— Пахта давлатимиз иқтисодий мустақиллигини мустаҳкамлашда, ҳар бир ишчини турмушини юксалтиришда бебаҳо неъмат, тўкин-сочинлик манбаидир, — деди Шакар Исроилов. — Меҳнатимиз кутилган самара берганидан жуда хурсандмиз. Кўп жойларда сурункали режа бажарилишининг сабабини суриштиришади. Табиат ҳам ишбилармонни қўллар экан. Сизга айтсам, пахта майдонлари баҳорги ёғингарчилик оқибатида 2—3 марта бузиб, қайта экилди. Юқори агротехника тадбирлари, айниқса ғўзани тез етилтириш учун олиб борилган тадбирлар — культивация билан гўнг бериш, сув билан шарбат оқизиш, вегетация давридаги ишларни намунали ўтказиш туфайли ҳосил эрта пишди.

Меҳнаткашларга ижтимоий шарт-шароитлар яратиш, уларга доимий ғамхўрлик борасида катта ишлар қилинди. Хўжаликда янги иш ўринлари ҳам яратилмоқда. Тикувчилик цехи, ун тегирмонлари, иккита гилам тўқиш цехи, иккита мойжувоз, металл тўр тўқиш, ғишт цехлари ишлаб турибди. Уларда тайёрланган маҳсулотлар авваламбор ишчилар учун ажратилмоқда. Хўжалик аъзоларига ем-хашак, пиёз, полиз маҳсулотлари жуда арзон нархда тарқатилди.

Кимдир йил бўйи пешона тери эвазига етиштирган ҳосилидан мамнун, бошқасига ишни яхши ташкил қилолмаслик, табиий қийинчиликлардан эсанкираб қолиш панд берди.

Жиззахнинг ери неъматларга бой, бағри кенг, одамлари меҳнаткаш. Қўлга киритилган ютуқлар ҳам, йўл қўйилган камчиликлар ҳам уларники. Шундай экан, бой берилган имкониятларни ўрнини тўлдириш тадбирларини зудлик билан кўриш жоиз. Бунда илғорлар тажрибасига алоҳида эътибор берилиши керак.

Дилмурод ҚИРҒИЗБОЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» махсус мухбири.

Обуна—94

УЮШҚОҚЛИК БИЛАН

Қашқадарё вилояти Усмон Юсупов райони хўжаликларида газета ва журналларга обуна расмийлаштириш уюшқоқлик билан давом эттирилмоқда. Қарши қўриғидан ўзлаштирилган бепоён майдонларда пахта, мева-сабзавот, бошқа ноз-неъматлар, чорвачилик маҳсулотлари етиштираётган азамат чўлқуварлар бошқа нашрлар қатори «Қишлоқ ҳақиқати» газетасига ҳам фаоллик билан обуна бўлаяптилар. Таҳририятимизга «Миришкор» жамоа-ширкат хўжалиги бошқаруви раиси Ш. Чориқулов телеграмма йўллаб, 25 нафар киши «Қишлоқ ҳақиқати» газетасига 1994 йил учун обуна бўлганлигини маълум қилган. Улар орасида жамоа-ширкат хўжалиги бош мутахассислари, бригада етакчилари кўпчиликни ташкил этади.

Шу райондаги Автономов номли жамоа-ширкат хўжалиги аъзоларидан ҳам 25 нафари «Қишлоқ ҳақиқати» газетасига обуна бўлишди. Бу ҳақда жамоа-ширкат хўжалиги бошқаруви раиси Э. Ниёзқулов таҳририятимизга маълум қилиб, улар сафида бош мутахассислар, пахтачилик бригадаларининг бошлиқлари ва бошқа чўлқуварлар кўп эканлигини алоҳида таъкидлаган. Усмон Юсупов районидаги «Тошкент» жамоа-ширкат хўжалиги бошқаруви раиси Н. Чоршанбиев имзоси билан ҳам худди шундай мазмундаги шошилинчнома таҳририятимизга жўнатилган. Унда жамоа хўжалиги аъзоларидан 20 нафари «Қишлоқ ҳақиқати» газетасига 1994 йил учун обуна бўлганликлари маълум қилинган. Чўлқуварлар сафида муштарийларимиз тобора кўпайиб бораётганлиги қўриқ забткорларининг яратувчилик ишларини, уларнинг қувонч ва ташвишларини, мустақилликни мустаҳкамлаш борасида олиб бораётган хайрли тадбирларини газета саҳифаларида изчил ёритиб бориш масъулиятини таҳририятимиз зиммасига юклайди.

С. АЛИЕВ.

БУЮК КЕЛАЖАГИМИЗНИНГ ҲУҚУҚИЙ КАФОЛАТИ

(Боши 1-бетда).

чиққан тизимдан воз кечиб, янги, замонавий ва эркин ҳаётга интилишимизга, мана шу янгидан қураётган ҳаётимизни ҳар тарафлама ҳимоя этишимизга хизмат қилади.

Ҳақиқатан ҳам, ҳеч бир муболағасиз айтиш мумкинки, бизнинг Конституциямиз умуминсоний ғоялар — тенглик, эркинлик, биродарлик, халқлар ва миллатлараро дўстлик, мамлакат ва дунё барқарорлиги каби энг улуғ ғояларга хизмат қилади. Ишончим комилки, буни барча халқимиз теран англайди ва бунга ишонади.

Шуни таъкидлаб ўтиш жоизки, кечаги замонларда ҳам кўп Конституциялар бўларди. Ҳар бир даврга, ҳатто айрим шахсларга ҳам мослаштириб чиқарилган асосий қонунларни биламиз. Аммо ўша Конституциялар, улар кимнинг номи билан аталганидан қатъи назар, бир мақсадга — қотиб қолган мафкурага асосланган тузумни ҳимоя қилишга ва унинг ҳукумронлигини ўтказишга хизмат қилар эди.

Ҳаммамизга маълумки, биз сўнгги 70 йил мобайнида давлатга қарамлик ва сиғиниш ҳолатида яшадик. Мамлакатдаги барча бойликларнинг, мулкнинг эгаси давлат деб ҳисоблаб келдик. Қайси масалани олмайлик, давлат манфаати биринчи ўринда, фуқаро, шахс манфаати эса деярли ҳисобга олинмаслиги эски Конституцияларнинг ҳар қайси моддасида яққол кўзга ташланар эди.

Янги Конституциямизнинг энг муҳим моҳияти шундан иборатки, унда «давлат органлари ва мансабдор шахслар жамият ҳамда фуқаролар олдида масъулдирлар» дейилган, яъни фуқаролар манфаатининг устунлиги қонуний равишда мустаҳкамланган ва кафолатланган. Собиқ тоталитар тузум шароитида бундай фикрни ҳеч ким хаёлига ҳам келтира олмас эди. Бугун эса инсон, унинг ҳаёти, эрки, шаъни, қадр-қиммати ва бошқа ҳуқуқ ҳамда эркинликлари муқаддас бўлиб, давлат ҳимоясидадир.

Қадрли дўстлар!

Фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари борасида Конституциямиз инсон ҳуқуқлари умумжаҳон декларациясининг барча асосий ғоя ва қоидаларини ўзига сингдирган. Ўзбекистонда яшовчи ҳар бир шахс фуқаролик ҳуқуқига эга. Ҳеч ким фуқароликдан ёки фуқароликни ўзгартириш ҳуқуқидан маҳрум этилиши мумкин эмас.

Ўзбекистон Республикасининг фуқаролиги унга қандай асосларда эга бўлинганидан қатъи назар, ҳамма учун тенгдир. Фуқаролик ҳар бир шахсга республиканинг иқтисодий, сиёсий, ҳуқуқий ва маданий турмушда мумкин қадар тўлароқ иштирок этиш имконини беради. Чунончи, шахс Ўзбекистон Республикаси фуқаролигини қабул қилар экан, бу билан у Конституциямиз ва қонунларимизда мустаҳкамлаб қўйилган ҳуқуқ ва эркинликларга эга бўлади. Шунингдек, у маълум бурчларни ҳам бажаришга мажбурдир. Табиийки, Ўзбекистон давлати ҳам фуқароларнинг манфаатлари ва эркинликларини республика ҳудудида ва унинг ташқарисида ҳимоя қилиш мажбуриятини ўз зиммасига олади.

Умум эътироф этган қоидага кўра ҳар бир шахс фақат бир давлатнинг фуқароси бўла олади. Бу ўринда шуни алоҳида таъкидлаш лозимки, баъзи бир давлатларнинг айрим сиёсий раҳбарлари муайян бир миллат вакилларига икки фуқаролик ҳуқуқини бериш масаласини олға сурмоқдалар. Бунда айрим миллатга мансуб шахсларнинг ҳуқуқларини тўлароқ ҳимоя этишни кўзда тутмоқдалар. Аслида уларнинг мақсади бошқа — бизнинг ички ишларимизга аралашиш, бизнинг мустақиллигимизни чеклаш, бизга шу йўл билан яна тазйиқ ўтказишга уринишдир.

Биз бундай ёндашувни рад этамиз, албатта. Бунга ягона Ўзбекистон халқини ташкил этувчи барча миллат ва элатлар рози бўлмайдилар. Демократик ҳуқуқий давлатда фуқаролик фақат биргина миллий тамойил асосида белгиланмайди. Агарда фуқаролик миллий тамойил асосида белгиланса, инсонга миллатига қараб турли хил ҳуқуқий мақом берилса, бу охир-оқибатда жамият барқарорлигининг бузилишига олиб келади.

Икки давлат фуқаролигига мансублик — ачинарли ҳолдир. Бу — беватанлик билан баробардир.

Мамлакатимизда муайян кишилар ёки айрим миллат ёхуд этник гуруҳларнинг икки давлат фуқароси бўлиши учун на сиёсий, на ҳуқуқий асос бор. Шунинг учун ҳам, «Фуқаролик тўғрисида»ги қонунимизга мувофиқ, Ўзбекистон Республикаси фуқароси бўлган шахснинг бирон-бир чет давлат фуқаролигига мансублиги тан олинмайди. Бу қоида 1930 йилги Гаага конвенциясида мустаҳкамланган икки фуқароликни тан олмаслик халқаро тамойилига ҳам тўла мос келади.

Бу — бизнинг фуқаромиз республика ва унинг идоралари билан муносабатда ўзининг бошқа давлат фуқаролигига мансублигини рўкач қила олмайди деганидир. Бундан ташқари, ҳеч ким ўзини Ўзбекистон Республикасининг бошқа фуқаролари мавқеидан фарқ қилувчи ўринга ҳам қўя олмайди.

Ўзбекистон фуқаролари, ўзларининг насл-насаби, ирқи, миллатидан ва бошқа ҳолатларидан қатъи назар, тенг ҳуқуққа эгадирлар. Конституциямиз Ўзбекистон фуқароси деб ҳисобланган барча миллат ва элатларнинг тиллари, урф-одатлари ва миллий анъаналари ҳурмат қилинишини кафолатлайди.

Муҳтарам дўстлар!

Республикамизда амалга оширилаётган ислоҳотларнинг асосини иқтисодиётни бошқаришнинг буйруқбозлик, режага қарам бўлиш услубларидан мулкчиликнинг хилма хил шаклларига, тадбиркорликка, эркин меҳнат қилиш ҳуқуқига асосланган бозор муносабатларига ўтказиш ташкил этади.

Конституцияда хусусий мулкнинг давлат томонидан ҳимоя қилиниши таъкидланган. Мақсад — иқтисодиётни ўта марказлаштирмаслик ҳамда яккаҳокимликка барҳам беришдан, корхоналар, ташкилотлар ва хусусий тадбиркорларнинг мустақиллигини кенгайтиришдан иборат. Унда хўжалик фаолиятига давлатнинг яккаҳокимчилик тарзида аралашувига чек қўйилган, иқтисодий фаолият эркинлиги таъминланган, ишбилармонлик ташаббусига ва эркин бозор муносабатларига кенг йўл очилган. Хуллас, ўз мулкига ўзи хўжайин бўлган кишилар ижтимоий ва сиёсий барқарорликнинг асосий таянчи бўлиб хизмат қилади.

Конституцияда ҳурфикрлик, виждон ва диний эътиқод эркинлиги масалаларига ҳам катта эътибор берилган. Бу эса республикамизда шаклланган урф-одатларга, халқимизнинг теран маънавий анъаналарига батамом мос келади. Диннинг халқимиз маънавиятига, руҳиятига ўтказаётган ҳаётбахш таъсирини кўриб турибмиз. Инсоннинг покланишида, жамиятни руҳий-ахлоқий жиҳатдан соғломлаштириш борасида ислом динининг ижобий таъсирини баҳолаш қийин. Буни ҳаммамиз яхши тушунишимиз лозим. Ўйлайманки, диннинг тарбиявий аҳамияти янада кучайиши керак. Дин ва диний ташкилотларга нисбатан янада мулоҳазали сиёсат юритилиши даркор.

Диний ташкилотлар ва бирлашмалар, давлатдан ажратилган ҳолда, қонун олдида тенгдирлар. Давлат диний бирлашмаларнинг фаолиятига аралашмайди. Ҳар бир инсон ўз эътиқодига ва ҳохлаган динига амал қилиш ёки ҳеч қайси динга эътиқод қилмаслик ҳуқуқига эга.

Янги Конституциямизнинг муҳим жиҳатларидан бири шуки, давлат ҳокимиятининг тузилиши ва фаолият тартиби ваколатларни тақсимлаш тамойили асосида амалга оширилади.

Улуғ бобокалонимиз Амир Темур «Қаерда қонун ҳукмронлик қилса, шу ерда эркинлик бўлади», деган сўзларни тарих саҳифаларига зарҳал ҳарфлар билан ёздирган эди. Қонун чиқарувчи, ижро этувчи ва суд ҳокимияти — давлатнинг учта асосий таянчидир.

Конституцияда Ўзбекистон Республикаси Олий мажлисининг, Ўзбекистон Президентининг, Вазирлар Маҳкамасининг, суд ҳокимияти идоралари бўлмиш — Конституциявий суд, Олий суд ва Олий хўжалик судининг ваколатлари аниқ-равшан белгилаб қўйилган.

Қонун чиқарувчи ҳокимият Олий Мажлис томонидан, ижроия ҳокимияти эса Ўзбекистон Республикаси Президенти ва Вазирлар Маҳкамаси томонидан амалга оширилади.

Суд ҳокимияти Конституциявий суд, Олий суд ва Олий хўжалик суди томонидан амалга оширилиб, улар биргаликда, республиканинг ягона суд тизимини ташкил этади.

Конституцияда жойлардаги давлат ҳокимияти органларига алоҳида эътибор берилган. Ўз-ўзини бошқариш тамойилларини мустаҳкамлаш билан бир қаторда, маҳаллий ҳокимиятнинг бошлиғи — ҳоким лавозими жорий этилади. Муайян ҳуқуқларга эга бўлган маҳаллий вакиллик ҳокимияти — халқ депутатлари кенгашларига, шунингдек, ижроия ҳокимиятига вилоят, туман, шаҳар ҳокимлари раҳбарлик қиладилар.

Шаҳарчалар, қишлоқлар ва овулларда маҳаллий ҳокимият ўз-ўзини бошқариш органлари шаклида амалга оширилади. Фуқароларнинг бундай йиғинлари ўзини ўзи бошқариш органлари ҳисобланади.

Асосий қонунимиз Ўзбекистон таркибидаги Қорақалпоғистон Республикасининг мақомини тан олади ва унинг суверенитетини муҳофаза этади. Қардош Қорақалпоғистон ҳам ўзининг Асосий қонунини қабул қилди. Ўзбеклар билан қорақалпоқларнинг абадий бирлиги ва қон-қардошлигини тасдиқлади.

Конституциямизда коммунистик мафкура, синфийлик, яккапартиявийлик иллатларидан асар ҳам йўқ.

Давлат сиёсий партияларнинг, жамоат бирлашмаларининг, шу жумладан, касаба уюшмаларининг ҳуқуқий манфаатларини муҳофаза этади. Бундан ташқари, давлатга жамоат бирлашмаларининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларига риоя этилишини таъминлаш, уларга ижтимоий ҳаётда иштирок этиш учун тенг ҳуқуқий имкониятлар яратиб бериш вазифаси ҳам топширилган.

Конституцияда жамиятимизда кўппартиявийлик тизимини шакллантиришнинг ҳуқуқий асослари яратилган. Олий Мажлисга сайлов Ўзбекистон тарихида биринчи марта кўппартиявийлик асосида ўтади. Шунинг учун ҳам бугун сайлов тўғрисидаги қонун лойиҳаси қизғин муҳокама қилинмоқда.

Асосий қонунимизда ижтимоий ҳаёт сиёсий институтлар, мафкуралар ва фикрларнинг хилма-хиллиги асосида ривожланади, дейилган. Ҳеч қайси мафкура давлат мафкураси мақомига кўтарилиши мумкин эмас. Бу конституциявий қоида бизнинг олдимизга миллий истиқлол мафкурасини яратиш вазифасини қўяди.

Миллий истиқлол мафкураси халқимизнинг азалий анъаналарига, удумларига, тилига, дилига, руҳиятига асосланиб, келажакка ишонч, меҳр-оқибат, инсоф, сабр-тоқат, адолат, маърифат туйғуларини онгимизга сингдиришга хизмат қилиши лозимлигини унутмайлик. Унда жамиятимиздаги барча кучлар, ҳаракатлар, жамоат ташкилотлари, аҳоли турли табақаларининг ўй-фикрлари, орзу-умидлари ўз ифодасини топмоғи лозим. У давлатимиз фуқароларини улуғ мақсад йўлида қалбан бирлаштиришга кўмаклашиши керак.

Биз эркин демократик жамият курмокчимиз. Биз халқларнинг ўз тақдирини ўзи белгилаш ҳуқуқини тан оламиз ва ҳурмат қиламиз. Биз мамлакатларнинг ҳудудий яхлитлигини ва суверенлигини ҳурмат қиламиз. Биз барча можароларни музокаралар, сиёсий йўл билан ҳал қилиш тарафдоримиз. Биз тараққиёт фақатгина иқтисод, маданият, савдо-сотиқ ва маърифат соҳаларидаги алоқалар воситасида амалга оширилишини истаймиз.

Бу тамойиллар Ўзбекистон ташқи сиёсатининг негизини ташкил этади. Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг 48-сессияси минбаридан халқимизнинг ана шу умумбашарий қадриятларга содиқ эканини изҳор этиш шарафи менга насиб этганидан беҳад бахтиёрман!

Конституциямизнинг муҳим бир банди Оллоҳ таоло ато этган энг улуғ неъмат — инсоннинг яшаш ҳуқуқи ҳақида. Афсуски, собиқ Советлар империяси парчаланиб кетганидан кейин рўй берган ижтимоий портлашлар, турли келишмовчиликлар Марказий Осиё минтақасини ҳам четлаб ўтмади. Гап Тожикистонда, тожик-афғон чегарасида бўлаётган хунрезлик хусусида боряпти. Неча асрлардан бери ёнма-ён яшаётган Марказий Осиё халқларининг келажак тақдирини айри-айри тасаввур қилиш мумкин эмас. Биз Тожикистоннинг ички ишларига аралашмоқчи эмасмиз, лекин «қўшнинг тинч — сен тинч» деган кўҳна Шарқ мақолини унутмаслик керак. Барчангизга маълум, Ўзбекистон Марказий Осиёда хавфсизлик, барқарорлик ва ҳамкорлик масалалари бўйича Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг доимий ишловчи семинарини ташкил этишни таклиф қилди. Агар шу ниятимиз амалга ошса, манфаатдор мамлакатлар минтақавий хавфсизликнинг ишончли тизимини вужудга келтирган бўлур эди.

Азиз ватандошлар!

Бугун Конституциямизнинг бир йиллигини нишонлар эканмиз қилинган ишларга баҳо беришимиз лозим. Ўйлаб кўрсак, бир йил дегани абадият олдида жудаям қисқа фурсатдир. Лекин, сарҳисоб этадиган бўлсак, шу бир йил мобайнида республикамизда қанчадан-қанча воқеалар юз берди.

Ўзбекистон мустақиллигини эълон қилиб, ўзининг маънавий қадриятларини ва ақлий салоҳиятини тиклаш, иқтисодий ва ижтимоий соҳаларда туб ўзгаришлар, ижтимоий ҳимояни кўзда тутган ҳуқуқий демократик давлат пойдеворини қуриш даврига қадам қўйди.

Бир йилда 40 та янги қонун қабул қилинди. Ўзгариб бораётган шарт-шароитларни эътиборга олиб, илгари қабул қилинган қонун ҳужжатларига тузатишлар киритилди. Қабул қилинган бу муҳим қонунлар миллий давлатчиликни барпо этишга, эркин бозор иқтисодиётини ривожлантиришга, жаҳон ҳамжамиятидаги мамлакатлар билан фаол ҳамкорлик қилишга қаратилгандир.

Республикада қонунчилик ва ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш мақсадида демократик ислоҳотлар амалга ошириляпти. Бу ислоҳотлар барча ҳокимият тармоқларининг ваколатларини аниқ белгилаш ва улар ўртасида амалий ҳамкорликни йўлга қўйишни кўзда тутади.

Конституцияда Ўзбекистон халқаро муносабатларнинг тўла ҳуқуқли субъекти экани таъкидланган. Ҳозирги кунда мустақил Ўзбекистон халқаро ташкилотларнинг фаол аъзосига айланяпти, жаҳон хўжалигига уйғун ҳолда ривожланяпти ва ўзаро манфаатли муносабатлар ўрнатяпти.

Ўзбекистонни дунёдаги деярли барча нуфузли катта давлатлар тан олди. 70 дан ортиқ мамлакат билан дипломатик муносабатлар ўрнатилди. Ҳозирги вақтда Тошкентда салкам 40 давлат ўз элчихона ва ваколатхонасига эга. Республикамизнинг асрлар мобайнида ташқи дунёдан ажралиб қолганига барҳам берилмоқда.

Биз ташқи сиёсатимизни шакллантиришда конституциявий тамойилларга амал қилган ҳолда, аввало, ўз куч-қудратимизга, маънавиятимизга, кўп авлодлар меҳнати билан яратилган халқимиз салоҳиятига таянаяпмиз. Бу — ташқи муносабатларда очиқ, тенг ҳуқуқли ва ўзаро фойдали ҳамкорлик қилиш, халқаро ҳуқуқнинг умум эътироф этган қоидаларига риоя этиш демакдир.

Ўзбекистон ўз мустақиллигининг илк даврида кўпгина обрўли халқаро жамият, иқтисодий ва молиявий ташкилотларнинг тенг ҳуқуқли аъзоси бўлди. Жаҳондаги энг катта мамлакатлар билан савдо-иқтисодий муносабатларини ўрнатди. Республиканинг ишончли, истиқболли ҳамкор сифатидаги обрў-эътибори анча мустаҳкамланди.

Туркия, Германия Федератив Республикаси, Франция, Буюк Британия, Голландия, Австрия, Корея Республикаси, Хитой, Индонезия, Малайзия, Ҳиндистон билан сармояларни рағбатлантириш ва ўзаро ҳимоя қилиш тўғрисида икки томонлама битимлар тузилгани халқаро ҳамкорликни мустаҳкамлашда муҳим аҳамият касб этади.

Ташқи савдо муаммоларимиз кенгайди. Ҳозир у салкам 1,3 миллиард долларни ташкил этмоқда. Дунёдаги 50 дан кўпроқ мамлакатнинг фирма ва ширкатлари билан иқтисодий алоқа ўрнатилди. Ҳозир экспорт маҳсулотларининг 80 фоизга яқини Россия, Украина, Белорусь каби Ҳамдўстлик давлатларидан ташқари Туркия, Бельгия, Буюк Британия, Франция, Индонезия, Корея Республикаси, Америка Қўшма Штатлари, Финляндия Швейцария каби мамлакатларга юборияпти.

Халқимизнинг олий манфаатларини инобатга олган ҳолда, давлатимизнинг иттифоқлар тузиши, ҳамдўстликларга ва бошқа давлатлараро тузилмаларга кириши мумкинлиги асосий қонунда белгилаб қўйилган. Ўзбекистон ана шу ҳуқуққа амал қилиб, Марказий Осиё давлатлари — Туркия, Эрон, Покистон билан биргаликда иқтисодий ҳамкорлик ташкилотига аъзо бўлди. Бу ташкилот доирасида давлатлараро транспорт йўлларини биргаликда қуришга доир лойиҳаларни ишлаб чиқиш ва амалга оширишга фаол қўшилди.

Биз Тажан — Серахс янги темирйўли қурилишида ўз улушимиз билан қатнашяпмиз. Бу йўл Пекинни Истамбул билан боғлайдиган Трансосиё магистралининг таркибий қисми бўлади. Каспий денгизи соҳилида Оқтов бандаргоҳини қайта тиклаш, Хитой билан Покистонга бевосита чиқишга имкон берадиган Андижон — Ўш — Эргаштом — Қашғар ҳамда Ҳинд океанига йўл очадиган Термиз — Ҳирот — Карочи автомобиль йўллари қурилишида қатнашиш истагини билдирдик.

Ана шу магистралларнинг барпо этилиши Ўзбекистонни Европага, Форс кўрфазига, Ҳинд ва Тинч океанларига олиб чиқади ва жаҳон ҳамжамияти билан ташқи алоқаларни мустаҳкамлашга хизмат қилади.

Ҳозирги кунда халқаро валюта фонди, Жаҳон банки, халқаро молия корпорацияси, Европа қайта тиклаш ва тараққиёт банки иштирокида бир қанча йирик лойиҳалар ишлаб чиқилиб, амалга ошириляпти. Жумладан, бизнинг куни кеча Буюк Британияга қилган расмий ташрифимиз вақтида Европа қайта тиклаш ва тараққиёт банки билан битим имзоланди. Ушбу битимга кўра Республикада кичик ва ўрта бизнесни ривожлантириш ва олтин қазиб чиқарувчи «Ньюмонт — Зарафшон» қўшма корхонасининг молиявий таъминоти учун 160 миллион доллардан кўпроқ маблағ ажратиладиган бўлди. Дунёдаги энг катта жаҳон банки, Дойче-банк, Малайан банки, Креди комерсаль де Франс каби бир қанча банклар Тошкентда ўз ваколатхонасини очган. Бугунги кунда республика 70 дан ортиқ хорижий банк билан ўзаро муносабатлар ўрнатган.

Ўзбекистонда истиқболли инвестиция лойиҳаларини рўёбга чиқаришда бутун дунёга машҳур бўлган чет эл компания ва фирмалари фаол қатнашмоқда. Уларнинг кўпчилиги ҳозир Ўзбекистонда ваколатхоналарини очиб, қўшма корхоналар барпо этишда иштирок этяпти.

Ҳозир республикада 900 дан кўпроқ қўшма корхона жаҳондаги 65 мамлакатдан келган шериклари билан биргаликда фаолият кўрсатаётир. Шунингдек, фақат хорижий сармоя билан барпо этилган 53 та корхона рўйхатга олинган. 1990 йилда республикада фақат 30 та қўшма корхона қайд этилган бўлса, улар шу йилнинг ўзидаёқ 310 тадан ортди.

Қўшма корхоналарнинг ҳар учтасидан бири халқ истеъмол моллари ишлаб чиқаришга, ҳар тўрттасидан бири эса хизмат кўрсатишга қаратилган. Бугунги кунда қўшма корхоналар салкам 100 миллиард сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариши ва хизмат кўрсатиши билан республика бозорини бойитишга кўмаклашмоқда.

Ички сиёсатимиз тоталитар тузумдан эркин бозор шароитига босқичма-босқич, қўпол инқилобий услубларни истисно этган ҳолда ўтишга қаратилди. Биз бозор муносабатларига ўз йўлимиз билан, беш асосий тамойилга асосланган ҳолда ўтаётганимиз ҳаммага аён. Маълумки, бозор муносабатларига ўтишни эълон қилиш билан янги иқтисодий муҳит ўз-ўзидан пайдо бўлиб қолмайди. Энг аввало, тегишли замин ва шарт-шароитларни, ҳуқуқий асосларни яратиш керак.

Шу нуқтаи назардан қарайдиган бўлсак, биз мулкни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш, бунинг натижаси ўлароқ, турли мулк шаклларини юзага келтириш ва уларнинг ўзаро тенглигини таъминлаш бўйича сезиларли ишларни амалга оширдик.

Иқтисодиётнинг турли тармоқларида хусусийлаштиришга оид 20 та давлат дастури қабул қилинди ва амалга ошириляпти. Шу кунга қадар 41,5 мингта корхона хусусийлаштирилди. Уларнинг 22 мингдан кўпроғи акционерлик ва жамоавий мулкчилик шаклига, 18,5 мингдан кўпроғи эса хусусий ва оилавий мулкчилик шаклига ўтказилди.

Маҳаллий саноат, савдо, умумий овқатланиш ва хизмат кўрсатиш соҳаси корхоналари деярли хусусийлаштириб бўлинди. 22 минг шохобча «кичик» хусусийлаштириш билан қамраб олинди.

Кичик ва ўртача корхоналарни хусусийлаштириш билан бирга енгил саноат, автотранспортдаги ва қурилиш мажмуидаги йирик корхоналарни акционерлик жамиятларига айлантириш борасидаги ишлар авж олдирилди. Иқтисодиётнинг мана шу ва бошқа тармоқларидаги 423 та корхона хусусийлаштирилди.

Кўп тармоқли иқтисодиётни шакллантириш жараёни аграр сиёсатимизнинг ҳам таркибий қисми бўлиб қолди. Конституция ва мавжуд анъаналаримизга мувофиқ қишлоқда ердан фойдаланишнинг энг самарали шакллари қайтадан тикланяпти. Бундай шакллар ижара муносабатларига ва уюшган меҳнатга асослангандир.

Қайта ташкил этиш йўли билан 715 та давлат хўжалигидан 325 та жамоа хўжалиги, 296 та кооператив ва 90 та ижара хўжалиги тузилди. 735 та чорвачилик фермаси акционерлик жамиятларига айлантирилди. Қишлоқларда 65 минг гектардан кўпроқ унумдор ерга эга бўлган 6,5 мингтага яқин мустақил фермер хўжаликлари ташкил қилинди.

Давлат уй-жой фондини хусусийлаштириш натижасида республика аҳолисининг кўпчилиги ўзини ҳақли равишда мулкдор деб ҳис қилди. Ҳозирда илгари давлатга қарашли бўлган бир миллиондан ортиқ квартира ёки жами давлат уй-жой фондининг 90 фоизи фуқароларнинг шахсий мулки бўлди. Шу билан бирга ҳар учта квартиранинг бири уларнинг эгаларига текин берилди. Улар уруш фахрийлари, ўқитувчилар, тиббиёт ходимлари, ижод ва илм кишиларидир.

Давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш натижасида республикада янги мулкчилик муносабатлари юзага келяпти. Хусусий мулкчилик ўз ҳуқуқларини қарор топтирмоқда.

Конституцияга мувофиқ, хусусий мулк бошқа мулк шакллари каби дахлсиз ва давлат ҳимоясидадир. Ҳозир қишлоқ хўжалигининг хусусий тармоғи аҳолига сутнинг тўртдан уч қисмини, гўштнинг салкам 70 фоизини, картошканинг 40 фоизидан кўпроғини ва жами сабзавотнинг ярмини етиштириб беряпти.

Нарх-наво ҳам бирданига эркин қўйиб юборилмади. Босқичма-босқич, кишиларнинг топиш-тутишини ҳисобга олган ҳолда эркин нархларга ўтилди. Энг зарур озиқ-овқат маҳсулотларига давлат дотацияси сақлаб қолинди.

Давлат, иқтисод, молия бошқарувини замон талабига қараб ўзгартириш ва такомиллаштириш, ишлаб чиқаришни бозор услубларига ўтказиш ва рағбатлантириш, соғлом рақобат муҳитини яратиш, банк тизимини ислоҳ этиш, умуман, бозор муносабатларини шакллантириш борасида бир қанча ишлар қилинди.

Конституциявий қоидаларга мувофиқ республикада замонавий солиқ ва кредит-банк тизими шаклланяпти, молия-бюджет сиёсатини амалга ошириш механизми такомиллаштириляпти, ўз пул тизимимизни барқарор қилиш, миллий валютага ўтиш йўлида биринчи қадам қўйилди.

Лекин бир нарсани алоҳида таъкидлашни истардим: Ўзбекистон ички сиёсатида фуқаролар тотувлигини таъминлаш, эҳтиёжманд ижтимоий табақаларни ҳимоя этиш доимо етакчи ўрин тутди. Бугунги кунда бизнинг ҳақ эканимиз нафақат собиқ СССР ўрнида ташкил топган янги давлатларда, балки бутун дунёда ҳам тан олинди.

Бозор муносабатларига ўтиш бирдан-бир мақсад эмас. Конституцияда белгилаб қўйилганидек, давлат ўз фаолиятини инсон ва жамият фаровонлигини кўзлаб, ижтимоий адолат ва қонунийликни таъминлаш тамойиллари асосида амалга ошириши шарт. Республиканинг асосий қонунида фуқароларнинг меҳнат қилиш, ишсизликдан ҳимояланиш, қариганда ёки меҳнат лаёқатини йўқотганда ижтимоий таъминот олиш, малакали тиббий хизматдан фойдаланиш, таълим олиш ҳуқуқлари белгиланган. Шунингдек, илмий ва техникавий ижод эркинлиги ҳуқуқларини ижтимоий жиҳатдан пухта кафолатлаш қайд этилган. Ва бу ҳуқуқлар оғишмай турмушга жорий этиляпти.

Мустақиллик йиллари мобайнида аҳолини ижтимоий муҳофаза қилишнинг моҳият жиҳатдан янги механизми яратилди. Бунда аниқ иқтисодий вазият, мавжуд имкониятлар ҳисобга олинди.

Давлат энг аввало аҳолининг ижтимоий мададга муҳтож бўлган табақаларини ҳимоя қилишни ўз зиммасига олди. Бу иш ҳақи ва пенсияларнинг энг оз миқдорларичи кафолатлашда, ҳаётий муҳим маҳсулотлар билан меъёрланган миқдорда таъминлашни ташкил этишда, товон тўловлари ва бошқа чора-тадбирларни амалга оширишда ўз ифодасини топди.

Нархлар эркинлаштирилиши муносабати билан шу йил мобайнида иш ҳақи, пенсия ва стипендияларнинг энг оз миқдорлари етти марта оширилди.

Бошқача қилиб айтганда, уларнинг ҳажми 1990 йилга нисбатан — 350, 1992 йилга қараганда — 12,5 баробар кўпайди. Ўртача маош эса тегишинча — 320 ва 12 баробар ўсди. 1 декабрдан бошлаб энг оз иш ҳақи 24300 сўмни, меҳнат пенсиясининг энг оз миқдори 26325 сўмни ташкил қиляпти. Бу мустақил давлатлар ҳамдўстлигига кирувчи бошқа мамлакатлардагига қараганда анча юқоридир.

Чакана нархлар, тарифлар ва пулли хизмат миқдори жорий йилда 1990 йилга нисбатан, мутахассисларимизнинг ҳисоб-китобига кўра, 320 баробар ўсган. 1993 йилда истеъмол молларининг нархлари ва хизматларнинг ҳақлари ўсиб боришига нисбатан аҳолининг пул даромадлари илдамроқ кўпайиб бора бошлади. Вужудга келган бу тамойилнинг барқарорлиги таъминлаб борилмоқда.

Республикамизда ўз истиқлол ва тараққиёт дастуримизни амалга ошириш борасида кўрилаётган чора-тадбирлар иқтисодиётимизнинг ва ҳаётимизнинг барча соҳаларида кутилган ижобий самараларни беряпти. Масалан, ялпи миллий маҳсулот ўтган йилги даражада бўлиши кутиляпти, яъни унинг пасайиши тўхтатилди. Саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш тахминан 6 фоиз ошади. Нефть (121 фоиз), табиий газ (104 фоиз) қазиб олиш, нефть маҳсулотлари, қора металлар прокати ишлаб чиқариш анча кўпайди. Хомашёни ўзимизда қайта ишлаш ва халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш (107 фоиз) миқдорлари ортиб боряпти.

Қишлоқ хўжалигининг ялпи маҳсулоти, ўсиш суръатлари билан, 103 фоиз бўлиши кутиляпти. Биз шу йилги ҳосилдан тахминан 1 миллион 400 минг тоннага яқин пахта толаси ишлаб чиқара оламиз. Дон, картошка ва узум етиштириш натижалари ҳам ўтган йилгидан анча яхши.

Молиявий аҳволимиз ҳам барқарорлашмоқда. Республика бюджетининг камомади ялпи миллий маҳсулотнинг 5 фоизидан ошмайди, бу эса халқаро мезонларга кўра молиявий барқарорликнинг далили бўлиб хизмат қилади.

Собиқ Иттифоқ таркибида бўлган мустақил давлатлар иқтисодининг бугунги ачинарли аҳволи билан таниш одамлар юқорида айтиб ўтилган рақамлар билан таққослаб, тегишли хулоса чиқариши мумкин.

Азиз юртдошларим!

Ўтган даврнинг натижалари ва якунлари ҳақида гапирар эканмиз, биз албатта барча қилган ишларимизга, фаолиятимизга танқидий кўз билан қарашимиз ва уларни шу нуқтаи назардан баҳолашимиз лозим. Халқимиз ҳақиқий ютуқларни ва амалий силжишларни, шу билан бир қаторда, ҳаётимизда йўл қўйилаётган камчиликлар, нуқсонларни, бой берилган имкониятларни ҳам кўриб турибди.

Янгиланаётган давлатга мутлақо янги иқтисодий асос керак. Бу яққол кўриниб турган ҳақиқатдир. Ислоҳотларни иқтисодиётимизга татбиқ этиш йўлида эришилган ютуқларимиз билан бир қаторда, ҳаётимиздаги кўп жараёнларда ислоҳотлар олға силжимай бир жойда тўхтаб қолаётгани, кутилган натижани бермаётганини кўрсатувчи кўп мисоллар бор.

Бугун биз республика миқёсида ислоҳот ўтказиш ҳақидаги дастур ва тасаввурга эгамиз. Лекин вилоят ёки туман, тармоқ ёки корхона даражасига ўтганимизда, кўпинча қолоқликка, тушунмовчиликка, ҳатто қарама-қаршиликка дуч келяпмиз.

Ислоҳотнинг олға силжишига халақит бераётган сабабларни аниқлаб, бу йўлдаги тўсиқларни бартараф этмасак, узоқ чўзиладиган иқтисодий турғунликка дучор бўлиш хавфи бор.

Ислоҳотлар уларни шунчаки ўтказиш учунгина керак эмас. Улардан мақсад иқтисодий фаолиятга эркинлик беришдир. Ишни шундай ташкил этиш керакки, бундан ҳар бир киши ислоҳотларнинг афзаллигини яққол сезсин. Уларнинг натижаларидан ҳақиқий манфаатдорлик пайдо бўлсин. Ислоҳотлар жараёни аниқ самара берсин.

Ҳозир олдимизда навбатдаги катта синов турибди. Давлат мустақиллигини ифодаловчи асосий шартлардан бири — ўз миллий пулимизни жорий этишдир. Биз халқимизга ҳам, халқаро ҳамжамиятга ҳам илгари бу масаладаги муносабатимизни бир неча бор айтганмиз.

Келгуси йилнинг энг муҳим вазифаси — ҳозирги муомалада бўлган «сўм-купон»лар асосида ўз миллий валютамизга ўтишдир.

Сўмимиз нуфузли, тан олинган валютага айланиши учун ҳаммамиз тер тўкиб меҳнат қилишимиз керак бўлади. Бу — сир эмас.

Иқтисодий ислоҳотнинг бошқа йўналишлари бўйича биз муайян тажриба орттирган бўлсак ҳам, пул муомаласини йўлга қўйиш — энг мураккаб муаммодир. Бугун масалани кўндаланг қўймоқ керак: сўмимизни мустаҳкамлай олсак, умуман иқтисодий ислоҳотларимиз муваффақиятини таъминлаган бўламиз, ҳақиқий иқтисодий мустақилликка эришамиз. Бу жараён нафақат давлатимизни, балки республикада яшаётган ҳар бир фуқарони синовдан ўтказади. Бунга тайёр бўлиб туришга даъват этаман.

Жамиятимизни қайта қуриш ишлари қанчалик мураккаб бўлмасин, биз бундан буён ҳам ислоҳотларга ва бу соҳада орқага қайтиш йўқлигига ишончни мустаҳкамлаш учун барча чораларни кўрамиз. Халқимизни авайлаб-асраб, пухта ўйлаб, зиммамиздаги улкан масъулиятни ҳис этган ҳолда иш тутамиз.

Яна бир муҳим масалага эътиборингизни жалб этмоқчиман. Бизнинг саъй-ҳаракатларимиз ҳаммага бирдек ёқмаётганини ўзингиз кўриб-билиб турибсиз. Жаҳон сиёсати ва иқтисодиётида қудратли Ўзбекистоннинг бўй-бастига ҳасад билан қараётган кучлар ҳали бор. Улар, аввалгидек, бизга сўзларини ўтказиш, биздан бой хомашё манбаи ва ҳар қандай товарни сотиш бозори сифатида фойдаланишни хоҳламоқдалар, ўз сиёсат ва тазйиқларини ўтказишга уринмоқдалар. Бунга ҳам тўғри баҳо беришимиз зарур.

Азиз дўстлар!

Ўзбекистон XXI аср арафасида жуда ҳам мушкул ва мураккаб, шу билан бирга ғоят масъулиятли ва шарафли даврни бошидан кечирмоқда. Машаққатли шароит бошқа давлатлар ўн йилликлар ва ҳатто юз йиллар мобайнида ўтган йўлни жуда тез, саноқли йилларда босиб ўтишни тақозо этмоқда.

Яна бир бор яхши англаб олайликки, муҳтарам биродарлар, биз жуда мураккаб ва нозик шароитда яшаяпмиз. Мустақиллик йўлидаги дастлабки тажрибаларни машаққатлар билан орттиряпмиз.

Шу муқаддас, азиз заминда яшаётган биродарлар! Эл-юртимиз, ватанимиз олдидаги фуқаролик бурчимизни яна бир бор англаб олишимиз даркор.

Ватанни севмоқ — иймондандур! Пайғамбаримиз Муҳаммад алайҳис-саломнинг ана шу мухтасар каломларида инсон ҳаётининг мазмун-моҳияти, унинг фазилатлари, яшаш тарзи ва мақсади ифода этилган.

Агар шу улуғ фазилат барчамизни онгимиздан, қалбимиздан жой топса, муқаддас ақидага айланса, ана шундагина олдимизда турган буюк мақсадларга эришмоғимиз мумкин.

Миллий мафкура ҳақида ҳозир кўп гапиряпмиз. Фикримизни, дунёқарашимизни ўзгартираётган бу муҳим масалада тезроқ сўздан амалий ишга ўтишимизни ҳаётнинг ўзи тақозо этмоқда. Миллий мафкурани онгимизга сингдирувчи амалий тарбияни йўлга қўймоқ керак.

Нега шундай деяпман? Бунинг сабаби шуки, мафкуравий масалани ҳал этмасдан, уни амалда татбиқ қилмасдан туриб, Конституция белгилаб берган мақсадларга эришиш, у олдимизга қўйган талабларга жавоб бериш мушкул бўлади.

Янги мафкуранинг асл мазмуни — янгича, эркин фикрлайдиган, мутелик ва журъатсизлик туйғусидан мутлақо холи, мустақил инсонни тарбиялашдир.

Янгича фикрлайдиган фозил инсон, энг аввало, фуқаролик бурчини тўла ҳис этадиган шахс бўлиши даркор.

Тан олишимиз керакки, турли иқтисодий ва сиёсий муаммоларни ечиш билан овора бўлиб, биз мафкура масаласига етарли эътибор беролмадик.

Агар сезган бўлсангиз, бизлар кўпроқ талаб қиламиз. Ҳуқуқ, эркинлик ҳақида кўпроқ гапирамиз. Бу ҳам аслида тўғри ва жуда адолатли. Чунки, инсон ҳуқуқини қонунда ва амалда таъминлай олмаган, бунинг учун етарли кафолатлар яратиб беролмаган жамият — демократик жамият эмас.

Аммо бу ишнинг иккинчи, бизлар кўпинча унутиб қўядиган жиҳати ҳам бор. Демократик жамият қуриш учун, демократик тамойилларни тўла қарор топтириш учун, энг аввало, шу мўътабар заминда таваллуд ва тарбия топган шахс, ўзини айнан шу юрт фарзанди деб билгувчи инсон ўз давлати, ўз халқи олдидаги, уни катта умидлар билан тарбия этган, вояга етказган жамият олдидаги бурчини адо этиши керак. Бу гап менга ҳам, сизга ҳам—барчамизга бирдай тегишлидир!

Содда қилиб айтганда, ҳар қайси фуқаро, ҳар биримиз: «шу давлат, шу жамият менга нима берди?» деб эмас, балки: «мен ўзим ватанимга, элу юртимга нима бердим?» деб ўйлашимиз ва шу ақида билан яшашимиз керак.

Модомики шундай экан, мафкура зиёсининг тарғиботчилари — яъни тарбиячилар, муаллимлар ва устозлар ҳақида алоҳида тўхталиб ўтмоқчиман.

Тарбиячи-устоз бўлиш учун, бошқаларнинг ақл-идрокини ўстириш, Маърифат зиёсидан баҳраманд қилиш, ҳақиқий ватанпарвар, ҳақиқий фуқаро этиб етиштириш учун, энг аввало, тарбиячининг ўзи ана шундай юксак талабларга жавоб бериши, ана шундай буюк фазилатларга эга бўлиши керак. Бу унинг зиммасига жуда катта масъулият юклайди.

— Агар эсласангиз азиз биродарлар, қадим замонлардан бери бизнинг табаррук заминимизда тарбиячилар билан табиблар энг иззатли ва энг мўътабар инсон саналган. Шундай экан, бугунги сиёсатимизда ота-боболаримизнинг ана шу олижаноб анъаналарига содиқ қолиб, ёш авлодни ўстиришга, тарбиялашга дахлдор инсонларга биринчи навбатда қўлдан келганча эътибор кўрсатиб, уларга эҳтиром билдириб, алоҳида имтиёзлар бериш — давлатимизнинг муқаддас бурчидир. Бу келажаги буюк давлатнинг, эркин ва фаровон яшашга интилаётган жамиятнинг пойдеворига тамал тоши қўйиш билан баробардир. Юртимизга мард ва фидойи фарзандлар керак, азиз ватандошлар!

Ҳурматли дўстлар, биродарлар!

Ҳаётда шундай воқеалар бўладики, уларнинг аҳамияти вақт ўтган сари ортиб бораверади. Конституциямизнинг қабул қилиниши, унинг байрами куни ҳам ана шундай воқеалар сирасига киради ва бу мўътабар комус — Асосий қонун қабул қилинган кун мустақил Ўзбекистон тараққиётида, ҳеч шубҳасиз бутун бир тарихий даврнинг гултожи бўлиб қолажак!

Мазкур Конституциямизнинг пайдо бўлишига, қабул қилинишига катта ҳисса қўшган фаолларимизга, шу залда ўтирган ноибларимизга миннатдорчилигимни билдириб, Асосий қонунимизни ҳаётга татбиқ этишда омад тилашга рухсат бергайсиз!

Азиз ватандошларим!

Аждодларимиз ўз фарзандларига ҳамиша тилаб келган сиҳат-саломатлик биз учун олий неъматдир. Агар одам соғлом бўлса, севикли ватанимиз ҳам соғлом бўлади, орзу-ниятларимиз амалга ошади, хонадонларимиз, юртимиз тинч бўлади.

Сизларнинг ҳаммангизга мустаҳкам соғлиқ тилайман!

Сизларни шу муқаддас замин — гўзал Ўзбекистоннинг Конституцияси куни байрами билан яна бир бор чин юракдан табриклайман. Барчангизга омад, бахт-саодат тилайман!

Танлаб олган йўлимизда, улуғ мақсадларга эришишимизда буюк боболаримизнинг ўлмас руҳи ҳамиша ёр, яратганнинг ўзи мададкор бўлсин!

ОДАМЛАР ОРАСИДА

У уйига қайтганида вақт ярим тунга яқинлашган эди. Юз-қўлини ювиб уйига кирди. Кўнгли хотиржам тортиб пиёладаги чойдан энди ҳўплаган эди, кимдир чақирди. Чиқди. Йўқлаган одам қишлоқнинг нариги томонида яшайдиган онахон экан.

— Ассалому алайкум, келинг онахон, тинчликми?

— Тинчлик директор болам, — саломга алик олиб муддаога ўтди кампир. — Ўғлим ҳали даладан қайтмовди. Келинимнинг ой-куни яқин шекилли безовта бўлаяпти. Кўмагингга муҳтож бўлиб келдим, болам...

— Шундайми, мен ҳозир... Уйдан «Жигули»си калитини олиб чиқди. Аёлни тезда туғруқхонага етказишди. Қайнонаси чиққунча кутиб туришди. Сўнг четга чиқиб сигарет тутатди. Осмонга қаради. Ҳаво очиқ, кўкда юлдузлар милтирайди. «Ишқилиб ёғмай турсинда. Ҳали далаларда пахта бор-а».

...Ўнинчи синфни битирган кезлар. Ўғлининг ўқишга кириш нияти борлигидан хабардор отаси сўраб қолди: «Қайсинга кирмоқчисан, ўғлим?» Анорқул ака ўғлига дилига тугиб юрганини айтди: «Деҳқончилик етти пуштимиздан ўтиб келаётган касб. Инсонни ер боқади. Агрономликка ўқи. Ўқувинг бор...».

Самарқанд қишлоқ хўжалик институтини муваффақиятли тугатгач, у Боёвут районидаги Усмон Юсупов номли давлат хўжалигида ишлади. 1979 йили «Ғалаба» совхози ташкил этилди. Янги хўжаликнинг ер шароити ниҳоятда оғир — замин кучли шўрланган, ҳосилдорлик жуда паст эди. Уни тартибга соламан деб қанча раҳбар келиб кетди. Ниҳоят, кўпчилик кенгашиб ёш мутахассис Адамқул Хўрозовни совхоз бош агрономлигига маъқул кўришди.

Илгари ҳар гектар пахтазордан атиги 8—10 центнердан ҳосил йиғиларди. Шу ҳам беҳисоб машаққат катта харажатлар эвазига битарди. Бош агроном аҳволни обдон ўрганди. Ернинг мелиоратив ҳолатини яхшилашга эътибор қаратди. Уч-тўрт кунлаб экскаваторчилар ёнида қолиб кетди. Эҳ-ҳе бу ерлар эпақага келтирилгунча озмунча меҳнат қилиндими?

— Совхоз аҳли яна бир инсонга кўпайди, болам, — ортдан келган овоз директорнинг хаёлини бўлди. — Жуда вақтида келибмиз, келинимнинг кўзи ёриди. Ўғил. Илоё умри билан берган бўлсин.

— Табриклайман момо, неварангиз қадами қутлуғ келди, — деди Адамқул Хўрозов. — Насиб этса кечгача йиллик топшириқни бажарамиз.

Кампир узоқ дуо қилди. Юртга омонлик, фаровонлик тилади, раҳбарни алқади. Хуш кайфиятда қайтишди. Ҳадемай яна тонг отади, янги кун бошланади. Равшаннинг яна беҳаловат онлари бошланади. Инсонга қувват умид бағишлайдиган беҳаловат онлар. Ҳаёт эса шу тариқа давом этаверади.

Ўтган йилнинг бошларида А. Хўрозов «Ғалаба» давлат хўжалиги директори этиб тайинланди. Туман ҳокими Ғофуржон Алиев ўшанда шундай деди: «Ғалаба»ни оёққа турғизиш керак. Одамлар. сенга ишонишади». Шу гап унга далда бўлди. Бутун вужуди ила ишга киришди. Барча соҳани баравар олиб борди. Шундай дамларда Бекмурод Рустамов, Умаржон Маматқобилов сингари ёш, ғайратли мутахассисларга суянди. Пахтачиликда мелиорацияга эътиборни кучайтирди. Фидокорона меҳнат, изланиш самара берди неча йилдан буён бажарилмай келинаётган режа бултур ошиғи билан уддаланди.

Аслида деҳқончиликда ҳар томонлама қулай келган йил бўлмайди. Баҳор меъёрида келса, ёзда иссиқлик ҳарорати етишмайди, ёз тузук ўтса, куз эрта келади. Лекин 1993 йил деҳқонни кўп синовдан ўтказаяпти. Жумладан, сирдарёликлар ҳам анча қийинчиликларни бошдан кечиришди. Хуллас, кимнинг нимага қодирлиги кўринди.

А. Хўрозов билимдон агроном, ишбилармон раҳбар эканини амалда исботлади, устозлари ишончини оқлади. Шароитга қараб баҳорданоқ ишни оқилона ташкил этди. 1004 гектар майдондаги экинзорнинг бирон қаричи эътибордан четда қолмади. Илғорлар тажрибаси қўлланилди. Хўжалик вилоятда биринчилардан бўлиб марраға етди.

Йигирма еттинчи октябргача қабул пунктларига 1900 тоннадан зиёд юқори навли оқ олтин етказиб бердик, — дейди директор. — Раҳмат Рустамов, Жўрақул Бобобеков бошчилик қилаётган бўлимларда ҳосилдорлик 21—22 центнерданга етди.

Директор илғорлар ҳақида тўлқинланиб гапиради. Тўрақул Дадабоев, Шукрулла Эшонқулов, Турсунқул Таниқулов, Қаюмиддин Мўттиев, Абдусаттор Ражабов, Ўрозали Оқмирзаев, Эргаш Примқулов, Бегали Абдураҳмонов, Кароматилла Эркабоев, Абдурасул Абдуллаев сингари сўзида устивор бўлим ва бригада саркорлари совхозимиз таянчи, деди.

— Ҳамманинг кайфияти кўтаринки, — суҳбатга қўшилди давлат хўжалиги касаба уюшмаси қўмитаси раиси Ҳасан ака Зикриллаев. — Қувонмай бўладими, ахир. Боёвутда қолоқ хўжаликлардан ҳисобланган жамоамиз икки йилдаёқ пешқадамлар сафига чиқиб олди. Илгари гектаридан аранг 8—10 центнер хом ашё етиштирилган замин ҳосилдорлиги 20 центнердан ошди. Кўп нарса раҳбарнинг тадбиркорлигига боғлиқ. Худо хоҳласа, бу йил оладиган даромадимиз ҳам, ундан қоладиган соф фойдамиз ҳам яхши бўлади.

Хўжалик уруғчиликка ихтисослашган. Чўл заҳматкашлари сифатли уруғ тайёрлаш билан бирга қайта ишлашни ҳам йўлга қўйишаётир. Яқинда тарвуздан спирт ишлаб чиқарадиган қўшма корхона ишга туширилади. Пахтани қайта ишлайдиган завод қурилади. Шу йил охиригача барча хонадон газлаштирилади. 320 ўринли мактаб биноси қад кўтармоқда. Бари совхоз маблағи ҳисобига битаяпти. Давлатга гўшт, сут, тухум сотиш йиллик режаси бажарилиш арафасида. Қўйчилик йўлга қўйилди.

Пахтадан ташқари 30 гектар ерда мева-чева, 10 гектарда сабзавот, 314 гектарда озуқа экинлари, 265 гектарда уруғлик неъматлари, 200 гектарда шоли, салкам 100 гектар майдонда макка етиштирилиб ҳаммасидан мўл ҳосил олинди.

...Раҳматли Усмон ота Юсупов қурдирган оромгоҳга қайтганимизда кўкда юлдузлар милтилларди. Бир пиёладан чой ичилгач директор соатига қаради:

— Сизлар бемалол дам олаверинглар. Бизга рухсат. Пахта пунктига борай.

Р. Элмудов «Уазик»да директорни идора томон олиб кетди. Яна бир кун ўтди. Ҳадемай янги кун бошланади. Шу тариқа ҳаёт давом этаверади.

Равшан БОБОМУҲАМЕДОВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» махсус мухбири.

* * *

Газета саҳифаланаётганда: Боёвутдан хушхабар олдик. «Ғалаба» давлат хўжалиги ўз ҳисобидан илғорларга мукофот тариқасида «Қишлоқ ҳақиқати»га келгуси йил учун 20 кишини обуна қилибди. Ҳимматларига балли! Қадрдон газеталари хонадонларидан асло арнмасин.

РИЗҚ-РЎЗ САРЧАШМАСИ

БАРЧА МАНФААТДОР

Абдурасул серҳаракат, янгиликка қизиқувчан йигит. Давлат хўжалигида пудратчилар яхши натижаларга эришибди, деган гап тарқалди-ю, унинг ороми бузилди. «Укам билан бир синаб кўрсакмикан, ишларимиз юришиб кетса ажабмас». Хаёлидан ўтган бу фикр уни «Чиноз» наслчилик давлат хўжалиги техникуми директори ҳузурига чорлади...

— Пудрат усулида меҳнат қилишнинг афзаллик жиҳатлари кўп, — дейди давлат хўжалигининг директори Тўлаган Омаров. — Аввало, ишни ташкил этишдаги қулайлик томонлари ҳақида гапирадиган бўлсак шуниси характерлики, ер, мол деҳқон, чорвадор ихтиёрига топширилди. Улар бугун ернинг, молнинг ҳақиқий хўжайинига айланишди. Натижада деҳқонларда, чорвадорларда ерга, молга нисбатан муносабат ўзгарди, масъулият ҳисси ортди.

Т. Омаров давлат хўжалигига директор бўлиб тайинланганидан бери бу ерда 20 дан ортиқ оилавий пудратчилар иш бошлади. Натижа чакки бўлмади. Янги усулда меҳнат қилганлар бошқа жамоаларга нисбатан юқори ҳосил етиштиришди. Ўғит, техника, пичан, ем, ишчи кучи ва бошқа ресурслардан катта тежамкорликка эришилди. Даромад яхши бўлди.

Директор Абдурасул Абдураҳмоновнинг илтимосини қондирди. Унга 61 гектар эски беда, 19 гектар янги беда ва 17 гектар ер ҳамда 210 бош қорамол ажратилди. Абдурасул укаси Ҳалил ва қариндоши Қодир Муҳаммадбоевлар билан маслаҳатлашиб, меҳнатсевар ишчилардан яна 8 кишини пудрат усулида ишлашга

ТАДБИРКОРЛИК— ЗАМОН ТАЛАБИ

таклиф қилди. Кичик жамоа ташкил этилгач, хўжалик маъмурияти билан шартнома тузилди. Ишлар юришиб кетди. Дастлабки йилнинг ўзидаёқ меҳнат натижалари кўзланганидан ҳам зиёда бўлди. Бригада жамоаси молларни парваришлаш, озиқлантириш билан боғлиқ бўлган ишларни ўз кучи билан, зооветеринария қоидалари асосида бажараётир.

Бу йил пудратчилар ўз ихтиёрларидаги беда парваришини юксак агротехника қоидалари асосида олиб боришди. Натижада беда ҳосилдорлиги 203 центнерданни ташкил этди. 15 гектар ердаги маккажўхоридан 814 центнердан силос, 2 гектар майдондаги ҳашаки лавлагидан 700 центнердан ҳосил олинди.

Кичик жамоа қарамоғидаги 210 бош қорамолнинг 63 боши соғин сигирдир. Пудратчилар шартномага асосан ҳар бир соғин сигирдан 2800 килограммдан сут топширишлари лозим эди. Бу режа аллақачон ортиғи билан бажарилган. Ҳозиргача ҳар бош сигирдан 3000 килограммдан сут соғиб олинди. Йил охиригача улар бу кўрсаткични 3400 килограммга етказишга бел боғлашган. Бундай муваффақиятга эришишда сигирсоғарлар Нина Аксёнова, Люся Сейдукова, Галина Тенларнинг хизматлари катта. Улар айни кунларда ҳам ўзларига бириктилган сигирларнинг ҳар биридан кунига 10—12 килограммдан серқаймоқ сут соғиб олишмоқда.

Шартнома мажбуриятларининг ортиғи билан бажарилиши маҳсулот таннархининг арзонлашиб, сифатининг яхшиланиши аҳил жамоага мўмай даромад олиш имконини бермоқда. Унга уюшганлар деҳқончиликда, чорвачиликда бой тажриба орттирган. Улар чорва учун мустаҳкам озуқа базасини яратишди, 396 тонна сифатли беда пичани, 495 тонна силос, 140 тонна лавлаги қишловга ҳозирлаб қўйилганлиги туфайли масъулиятли мавсум муваффақиятли ўтмоқда.

— Йиллик шартнома мажбуриятларини ортиғи билан ўринлатдик, — дейди кичик жамоа раҳбари Абдурасул Абдураҳмонов. — Бу йилги даромадимиз чакки бўлмайди. Нега десангиз, режадагидан ошириб сут топширяпмиз. Бу жамоамиз даромадларини кўпайтиради. 1957 йилдан бери фойдаланилмай келинаётган силос бостирадиган минорага силос бостирдик. Бу миноранинг баландлиги 12 метр, эни эса 8 метр. Бу ишимизни анча енгиллаштиради ва таннархни арзонлаштиради. Бу ерда силос музламайди, сифатини, тўйимлилигини йўқотмайди.

Дарҳақиқат, давлат хўжалигида пудратчилар кўпчиликни ташкил қилади. Улар эришаётган меҳнат натижалари эса мақташга арзирлидир.

Т. ЭРХУЖАЕВ.

*

СУРАТЛАРДА: хўжаликнинг илғор сигир соғувчилари Р. Содиқов, Л. Кудрина (чапда) ва Л. Седюковалар. Меҳнатсевар бу азаматлар ўзларига бириктирилган ҳар бир сигирдан 10—12 килограммдан сут соғиб олишга эришмоқдалар.

Т. ГИБОДУЛЛИН олган суратлар.

ДЕВЗИРА ҚАЕРДА ЯХШИ УНАДИ?

● Ўзбекистон Қишлоқ хўжалик фанлари академияси шоличилик илмий тадқиқот институти олимлари Қорадарё ўзани бўйлаб экспедиция ташкил этиш ниятида.

Бундан мақсад авлод-аждодларимиз неча асрлардан буён асраб-авайлаб келаётган ҳақиқий девзира шолисини аниқлаш ва уни кўпайтиришдан иборат. Олимларнинг тахминича, дарё бўйида шоли етиштирувчи деҳқонларда девзиранинг оқ ва қора нави бўлиши мумкин. Илмий экспедиция ишлари қўшни Қирғизистоннинг Ўзган шаҳрида — Қорадарё бошланадиган минтақада якунланади.

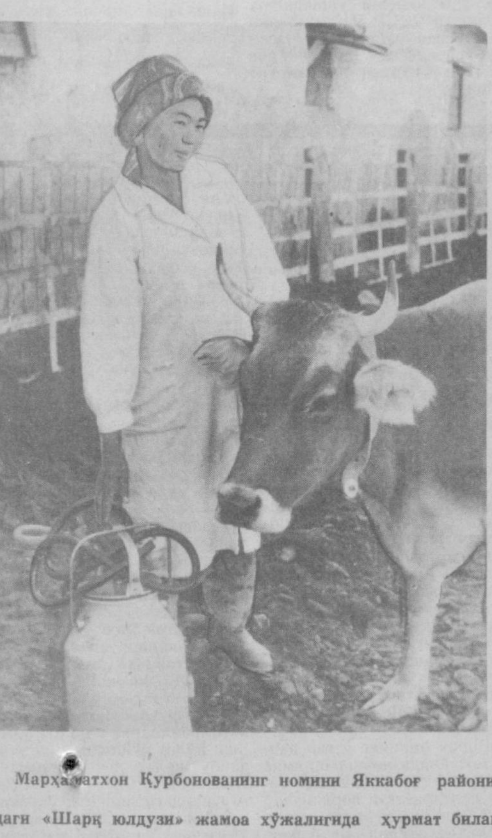

Марҳаматхон Қурбонованинг номини Яккабоғ районидаги «Шарқ юлдузи» жамоа хўжалигида ҳурмат билан тилга олишади. У етти йилдан бери фермада сидқидилдан меҳнат қилиб келмоқда. Марҳаматхоннинг қарамоғида 25 бош соғин сигир бор. Моҳир чорвадор ўзига бириктирилган ҳар бир говмушдан 9—10 килограммдан серқаймоқ сут соғиб олмоқда.

СУРАТДА: М. Қурбонова.

Б. ИСМОИЛОВ олган сурат.

ТУЯЧИЛИК—СЕРДАРОМАД ТАРМОҚ

Бир неча йил аввал Тошкентдаги ҳамкасбларимдан бири:

— Қорақалпоғистонда туя кўп боқилади, деб эшитганман, жунидан ярим килоча келтириб берсангиз-чи. Бел оғриғи жуда азоб бераяпти. Белбоғ тўқитмоқчиман, —деб қолди.

Ўша воқеа сабаб бўлди-ю Қорақалпоғистон Республикасининг Қизилқум ва Устюртга туташиб кетган овулларига йўлим тушиб қолса, албатта бу ерлардаги туячиликнинг ҳолати билан қизиқадиган бўлдим. Баъзи овулларда туя жунидан тикилган миллий кийимларни кийиб олган қариялар ғурур билан: «Биласизми, мана бу чакмон 50—60 йилда ҳам ўз рангини йўқотмайди. Тўзиб йиртилиш нима эканлигини билмайди, тепкилаб-тепкилаб кияверасиз». Бу таърифда муболаға йўқ. Асл ҳақиқат, туя жунининг, терисининг пишиқлиги азал-азалдан маълум. Шу боис ота-боболаримиз ундан самарали фойдаланишган.

Қорақалпоқ овулларида обдон парвариш қилинган нортуя 760—800 килограммгача, бундайроқлари эса ўртача ярим тонна гўшт беради. Шуманай, Қўнғирот, Тўрткўл, Элликқалъа, Тахтакўпир, Қораўзак, хуллас қорақалпоқ диёрининг ҳамма жойларида Марказий Осиёнинг кўпгина мамлакатларида шифобахш ичимлик туя сути — шуботни севиб истеъмол қилишади. Ошқозон-ичак касалликларининг мингдан бир давоси деб таърифлашади, эъзозлашади.

Хуллас, дунёдаги энг беозор жонивор — туянинг фойдали хусусиятларини санайвериб адоғига етиш қийин. Аммо, бахтга қарши худди ана шу сердаромад туячилик тармоғи жуда кўп йиллардан бери Қорақалпоғистон Республикасидаги мутасадди идоралар, район, хўжалик раҳбарлари, мутахассисларнинг эътиборидан четда қолиб келаётганлиги, улар сони йилдан-йилга кескин камайиб кетаётганлиги, туяларнинг наслини яхшилаш учун зарур зооветеринария қоидалари кераклича амалга оширилмаётганини кўриб киши ҳайратдан ёқа ушлайди! Рақамларга назар ташлайдиган бўлсангиз, бу фикрнинг қанчалик тўғри эканлигига ишонасиз. Қорақалпоғистонда 1925 йили 52.862 бош туя бўлган бўлса, уларнинг сони 1985 йилга келиб 2981 бошга тушиб қолганлигини, яъни 60 йил мобайнида салкам 50 мингтага камайиб кетганлигини нима билан изоҳлаш мумкин?

Бундай ачинарли ҳолнинг олдини олиш учун 80-йиллар бошида юртимиз раҳбари Ш. Рашидовнинг кўрсатмаси бўйича муҳим ишга қўл урилган эди. Жонбошқалъа ва Элликқалъа массивларининг яйловларида туячилик ҳамда йилқичиликка ихтисослаштирилган «Аёзқалъа» ва «Рассвет» совхозлари ташкил этилди. Иккита хўжаликда дастлаб 1.700 бошга яқин туя ва бўталар боқила бошланди. Шундай қилиб, маҳсулот олиш бироз кўпайди. Шубот ва қимиз Қорақалпоғистоннинг марказий шифохоналарига етказиб берилди, савдо шахобчаларида сотила бошланди. 1984 йили эса қадимий Қирққиз қалъаси яқинида Қорақалпоғистонда яккаю ягона ҳисобланган шубот-қимиз ишлаб чиқаришга ихтисослашган кичик корхона қурилишига жадал киришилди.

Тармоқ ривожланиши учун кеч бўлса ҳам катта ҳажмдаги хайрли ишлар бошлаб юборилганидан аҳоли барвақт қувонган экан. Хўжаликларни йириклаштириш баҳонасида ихтисослаштирилган, келажаги бор бўлган туячилик хўжаликлари 1989 йилга келиб тугатилди. Совхозларнинг фойдасидан зарари кўп деган баҳона рўкач қилинди. Неча асрлардан бери туя боқиб келган ота-боболаримиз асло зарар кўришмаган эдику?!

Бозор муносабатларига ўтилаётган ҳозирги мураккаб шароитда чорва маҳсулотларига бўлган талаб, уларнинг ўта тақчиллиги туячиликка ҳам эътиборни тубдан ўзгартириш, соҳага масъулиятни чуқур ҳис қилган ҳолда қарашни тақозо қилади. Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалик вазирлиги 1993 йил 2 сентябрь куни тармоқни шу кун талаблари даражасига кўтариш юзасидан тегишли қарор қабул қилди. Унда Қорақалпоғистон Республикаси Қишлоқ хўжалик вазирлигига нуқсонларни тезроқ бартараф этиш учун қатор ишларни тезлик билан ҳал қилиш йўл-йўриқлари белгилаб берилди. Ўз навбатида Қорақалпоғистон Республикаси Қишлоқ хўжалик вазирлиги ҳам коллегия мажлисида туячилик ва йилқичиликнинг ҳозирги ҳолатини атрофлича муҳокама қилди. Шундан бери ҳам анча муддат ўтди.

Хўш, Қорақалпоғистон Республикасида туячиликнинг ҳозири аҳволи қай даражада?

Қорақалпоғистоннинг Тўрткўл, Беруний, Элликқалъа Қўнғирот, Қораўзак ва Тахтакўпир районларида 2.771 бош туя боқилмоқда. Жониворлар сонини кўпайтириш бўйича ўтган йилги режани Тўрткўл, Беруний, Қораўзак, Тахтакўпир районлари бажармади. Бунга туяларни мажбурий равишда гўштга сўйиб юбориш, урғочи туялар сонини кўпайтиришга етарли эътибор қаратмаслик асосий сабаб бўлди. Бундай салбий кўринишларнинг олдини олиш мақсадида Қорақалпоғистон Республикаси Қишлоқ хўжалик вазирлиги 1993—2000 йилларга мўлжалланган тадбир ишлаб чиқди. Мазкур тадбирга биноан икки мингинчи йилга қадар туялар сонини 4.100 бошга етказиш мўлжалланган. Юқорида номлари қайд қилинган 6 та районда махсус фермалар ташкил этишга қарор қилинди. Бизнингча , бу қаноатланарли эмас. Маълумки, Қозоғистондаги каби Қорақалпоғистонда ҳам қадим-қадимдан туячиликни ривожлантириш борасида катта тажриба тўпланган. Ана шу бебаҳо хазина—тажрибаларни оммалаштириш, тезроқ амалга ошириш даркор. Жониворлар бош сонини бундан етмиш йил олдинги даражага қисқа муддатда етказиш, албатта, мушкул. Аммо уларни изчил равишда кўпайтириб бориш учун Шароф Рашидов ташаббуси билан тузилган хўжаликларни қайта тиклаш ёки туячилик тармоғини хусусийлаштириб, ҳиссадорлик ширкатлари ихтиёрига бериш керак. Шунингдек, Қорақалпоғистон Республикасида йирик туячилик заводи барпо этиш тўғрисида ҳам ўйлаб кўриш лозим. Бу тадбирлар амалга ошса, энг арзон гўшт, сут, жун, тери берувчи жониворлар наслини яхшилаш учун шароит яратилган бўлур эди.

Яна бир муҳим масала: урғочи туяларнинг подадаги салмоғини ҳозирги 20 фоиздан камида 35 фоизга етказиш лозим. Масалан, энг йирик туячилик райони Элликқалъадаги «Бухон-Мерей» совхозидаги 1175 бош туядан 250 таси шундайлардан. Улардан атиги 125 боши соғилади, холос. Ҳолбуки, ҳар юз бош она туядан 70 бош соғлом бола олиш, сут етиштиришни кескин кўпайтириш имкони бор.

Орол денгизи қуриб, оғир экологик вазият вужудга келаётган жуда катта ҳудудда истиқомат қилувчи аҳоли учун беқиёс зарур шубот-қимиз тайёрловчи цех қурилишини зудлик билан поёнига етказиш жуда муҳимдир. Агар «Бухон—Мерей» совхозидаги цех ишга туширилса, бир кеча-кундузда 12 тонна шубот тайёрлаш имконияти вужудга келади. Бу ҳақда Алишер Навоий номли санаторий-профилакторий бош шифокори, Қорақалпоғистонда хизмат кўрсатган тиббиёт ходими Абдулла Йўлдошевнинг фикри шундай:

— Қорақалпоғистон Республикасида меҳнаткашлар саломатлигини тиклаш, мустаҳкамлашда 650—800 метр чуқурликдан отилиб чиқаётган минерал сув қатори шубот-қимиз билан даволашга ихтисослаштирилган 6 та санаторий бор. Бизнинг шифохонада асосан ошқозон-ичак касалликларини шу усулда даволаш йўлга қўйилган. Лекин катта «Бухон-Мерей» совхозидаги цех 10 йилдирки, ишга тушмаяпти. Биз унга катта умид боғлаган эдик. Шубот билан даволовчи Чимбойдаги 35 ўринли «Иссиқбулоқ», Беруний райони «Правда» колхозидаги ва Элликқалъа райони «Сарабий» колхозидаги ҳар бири 100 ўринли санаторийлар ишга туширилди. Оқчакўл соҳилида қурилаётган 800 кишига мўлжалланган санаторий-профилакторий маркази, Амударё районидаги «Қиличбой» колхозидаги 100 ўринли санаторий ҳам шубот билан даволашга мўлжалланган. Ўнлаб касалхоналардаги беморларни мунтазам равишда шубот-қимиз билан даволашга нима етсин!

Туячилик тармоғининг истиқболи ҳақида сўз юритар эканмиз, соҳа заҳматкашларига етарли шарт-шароит яратиш жуда муҳим масала эканлигини эсдан чиқармаслик лозим.

Хуллас, бозор иқтисодиётига босқичма-босқич ўтилаётган ҳозирги мураккаб шароитда жуда фойдали, ўта арзон маҳсулот берувчи тармоқ — туячиликка муносабатни тубдан ўзгартириш керак. Бу борада аниқ ҳаракат дастури асосида изчил иш олиб борилса, айни муддао бўлур эди.

Абдураҳмон **ИСКАНДАРОВ.**

ХУШХАБАР

● «Андижоннефть» бошқармаси буюртмасига биноан Жалолқудуқдаги 27-давлат подшипник заводида насосларни таъмирлашда асқотадиган эҳтиёт қисмларни тайёрлаш йўлга қўйилди. Натижада 16 мингтадан кўпроқ насос таъмирланиб, тўхтаб қолган қудуқлар ишга туширилди. Эҳтиёт қисмлар шу пайтгача четдан олиб келинарди.

Бу ерда йил бошидан бери 16 та ихтирочилик таклифи жорий қилинди. Бунинг натижасида бошқарма меҳнат жамоаси режадан ташқари 260 тонна кўп нефть ишлаб чиқаришга эришди.

● Хонқа туманидаги Муқимий номли мактаб муаллими, халқ таълими аълочиси Йўлдош Ҳожиев таълим бераётган бошланғич синфларда улуғ аллома Ал-Хоразмий ва Алишер Навоий парталари ташкил этилди. Аъло баҳоларга ўқийдиган ва хулқи намунали ўқувчилар ана шу парталарда ўтириб илм олишга мушарраф бўлади.

● Санкт-Петербурглик саноатчилар Қизилтепа туманида газлама тўқиш фабрикаси қуриш ҳақидаги шартномага имзо чекди.

Саноатчилар фабрика қурилиши учун ускуналар келтирибгина қолмай, малакали мутахассислар ва тўқувчилар тайёрлашни ҳам зиммага олди. Бунинг эвазига қизилтепаликлар Санкт-Петербург шаҳридаги «Искра» фабрикасига 400 тонна пахта толаси етказиб берадиган бўлди.

● Шаҳрихон тумани Ўрта Шаҳрихон қишлоғидаги «Гулшан» кичик корхонасида 14 турда халқ истеъмол моллари ишлаб чиқарилмоқда. Ўрта мактабни битирган ёшлардан 15 нафари бу ерда пичоқчилик, косиблик ва наққошлик касбини ўрганмоқда.

Кейинги пайтда қишлоқда 13 та кичик корхона, 3 та фирма, 11 та хусусий воситачилик дўкони ва 3 та фермер хўжалиги ташкил қилиниб, уларга 160 га яқин ишсиз жалб этилди.

● Шўрчи мебель фабрикасида тайёрланаётган 10 дан ортиқ маҳсулот турининг бозори чаққон. Чунки у нисбатан арзон ва сифатли. Корхона яқинда диван-кроват, оромкурси, стол ишлаб чиқаришни йўлга қўйди. Ёғоч қириндисидан деворбоп панел маҳсулоти тайёрлашга киришилди.

● Қизилтепа туманига келган германиялик ишбилармонлар «Маликчўл» қоракўлчилик давлат хўжалигида жунни қайта ишлайдиган фабрика, «Қуйимозор» жамоа хўжалигида эса шарбат цехи қурадиган бўлди. Бунинг эвазига қизилтепаликлар ажнабийларни жун ва асал билан таъминлайди.

● Езёвон туманида хусусий пахта тозалаш заводи ишга тушди. «Дўстлик» номи берилган бу кичик корхона унинг директори Тўланбойҳожи Норматовнинг шахсий сармояси ҳисобига тикланди. Бу ерда ҳар куни 30 тонна пахта қайта ишланмоқда.

Илгари туман хўжаликларида етиштирилган ҳосил Қува пахта тозалаш заводига топширилар эди. Энди бунга барҳам берилади. Завод йилига 26 минг тонна пахтани қайта ишлайди. Янги жамоада 50 нафардан ортиқ туман ёшлари меҳнат қилади.

● Фарғона шаҳридаги «Ариран» фирмаси мих ишлаб чиқаришни йўлга қўйди. Кунига 1500—1800 килограмм мих савдога чиқарилмоқда.

Фирма қурувчиларининг вилоятдаги кўплаб биноларни таъмирлашда ҳам ҳиссаси катта. Бу ерда ишлаб топилган маблағнинг асосий қисми корхона қувватини ошириш, хайрия ишларига сарфланмоқда.

(ЎзА).

ИШОНЧ—УЛУҒ МАРТАБА

Ҳар бир юртнинг набобот оламида етакчи ўринда турувчи, бетакрор қиёфа, шакл-шамойилга эга дов-дарахтлар бўлади. Хоразм воҳасида ана шундай устивор дарахт—гужумдир. Зеро, гужум минг йиллар давомида Хоразм воҳасида таркиб топган келбатли манзарали дарахтдир. Унинг барглари бежирим, бир текис, шох-навдалари ҳам садақайрағоч ёки чинорникидек тарвақайлаб кетмайди, нафислик билан тана атрофида доира ҳосил қилади. Узоқдан гужум баҳайбат соябонни эслатади. Вояга етган гужумнинг тиғиз навдалари ва барглари қуёш нурларини деярли ўтказмайди. Натижада ёз пайтлари гужум тагидан салқинроқ оромгоҳ топиш қийин. Айниқса ҳовуз, ариқ бўйига экилган гужум сояси саратонда кишига роҳат бағишлайди.

Шу боис бўлса керак, илгарилари Хоразмда ўзига тўқ ҳар бир ҳовлида ҳовуз ва унинг тўрт бурчагида тўрт гужум савлат тўкиб турарди. Амударёнинг лойқа суви ҳовузда тиниб, зилол оби ҳаётга айланарди. Гужумлар тагига ўрнатилган ёғоч кароватлар ёки тупроқдан қилинган супаларда ўтириб ҳордиқ чиқариларди, тамадди қилинарди. Хуллас, гужумлар ўтмишда саҳронинг иссиқ нафасини қирқадиган, саратон жазирамасидан кишиларни пухта муҳофаза қиладиган ажойиб бошпана эди. Лекин хутор тизимини йўқ қилиш, қишлоқ аҳлини ягона қўрғон-посёлкаларга жамлаш, экологик аҳволнинг йил сайин ёмонлашуви, айниқса Туямўйин сув омборининг ишга туширилиши муносабати билан сизот сувларининг кескин кўтарилиши каби қатор сабаблар туфайли Хоразм воҳаси набобот оламининг кўрки бўлган гужумлар кескин камайиб кетди. Жамоа ва давлат хўжаликлари юзага келгач, томорқа учун ажратилган ерларнинг қисқарганлиги ҳам кишиларнинг ҳовуз қазиш, гужум экишга иштиёқини сўндириб юборган эди.

Хайрият, давр ўзгариб, ўлкамиз истиқлолга юз тутди, унутилаётган эски қадриятларимиз, турмуш тарзимизнинг минг йиллар давомида синовдан ўтган жиҳатларини қайта тиклашга тобора кенг имкониятлар очилмоқда. Имкон туғилса, одамлар албатта эзгу ишга қўл уришади. Гужумлар борасида ҳам шундай бўлди.

Янгибозор районидаги «Хоразм» жамоа хўжалиги бошқаруви раиси Тўлибой ака Искандаров гужумлар қисмати хусусида кўп бош қотирди. Шундай мўъжизавий дарахтнинг йўқолиб кетаётганлиги, уни кўпдан ташвишга солаётганди. Бироқ аввалига бу масала билан шуғулланишга қўли тегмади. Чунки 1983 йили раисликка сайланганида хўжалик давлатдан бир ярим миллион сўмдан кўпроқ қарздор бўлиб, колхозчилар меҳнат ҳақини ололмасдан гаранг юришган, деҳқончилик савияси пасайиб, экин майдонларининг аксарияти ажириқзорга айланиб қолганди.

Шу боис Тўлибой ака дастлабки пайтлари асосий диққатни хўжалик иқтисодиётини юксалтириш, қишлоқ аҳли турмушини яхшилашга қаратди. Хўжалик фаоллари, миришкор деҳқонлар билан бамаслаҳат амалга оширилган чора-тадбирлар, иш юритишнинг илғор усулларидан оқилона фойдаланиш ўз самарасини берди. Бир неча йил ичида «Хоразм» жамоа хўжалиги барча иқтисодий кўрсаткичлар бўйича Янгибозор районида пешқадамлар сафига қўшилди, далада виждонан тер тўкканларнинг косаси оқариб, ҳамёнига пул тушди, рўзғори бут бўла бошлади.

Хонадонларга табиий газ келтирилди, аҳолини тоза ичимлик сув билан таъминлаш тадбирлари кўрилди. Айни пайтда маънавий муҳитни соғломлаштириш ишлари амалга оширилди. Илгари тўй-маъракалар қандай ўтиши билан раҳбарлар деярли қизиқишмасди. Натижада ароқ-вино меъёрсиз истеъмол қилиниши боис тез-тез уриш-жанжаллар чиқиб турарди. Тўлибой ака ташаббуси билан тузилган махсус комиссия тўй-маъракалар қандай ўтишини назорат қиладиган бўлди, бошқа ғайри ахлоқий хатти-ҳаракатларга ҳам аста-секин чек қўйилди.

1990 йилга келиб жамоа хўжалиги ҳудудидаги неча асрлар юзини кўрган гужумларнинг аксарияти қурий бошлаган, қурт тушиб қовжираб қолганди. Тўлибой ака мўътабар ёшдаги қарияларни йиғиб, вазиятни тушунтирди. Бир пайтлар гужумларни эккан улуғ зотлар руҳига фотиҳа ўқилиб, шикаст топган барча гужумларни янгилашга рухсат олинди.

Дарвоқе, азалдан гужум хоразмликлар учун муқаддас дарахт ҳисобланади. Гужумга шикаст етказиш эса оғир гуноҳлардан бири саналади. Шу маънода гужумга болта уриш аждодларимиздан қолган масжиду минораларни қулатишга уринишдек гуноҳи азимдир.

Бахтимизга Тўлибой акадек ўз ўтмиши, аждодлари, ота-боболари пок руҳини ўзида мужассам қилган гужумларни асраб қолиш, улар сонини кўпайтиришга бел боғлаган марди майдонлар бор. Унинг ташаббуси билан жамоа хўжалиги ҳудудида ҳар бир қуриб қолган гужум ўрнига ўнтасини экиш юзасидан аҳолига мурожаат қилинди. Шу мақсадда йўл бўйларига беш туп терак, бир туп гужум қадаб чиқилди. Шундай қилинса гужумлар соя бергунича, тераклар бемалол етилиб қолади. Хўжалик аҳли энди шу ерда истиқомат қилувчи ҳар бир кишига биттадан гужум вояга етказишни мўлжаллаяпти.

Тўлибой ака ҳовлисининг кўча юзида ҳам бир неча туп гужум қад ростлаб турибди.

— Қўшниларимга ҳам гужум экиб берганман, — дейди у киши мамнунлик билан. — Қаранг, эндигина соя бермоқда. Ундаги улуғворликни сезаяпсизми?

— Чин раҳбар учун халқ ишончидан улуғроқ мартаба йўқ, — деди Тўлибой ака сўзида давом этиб. — Халқ ишончини қозонолмаган раҳбар шунчаки амалдордир, амалда турган пайти кимлардир уни ҳурмат қилиши мумкин, лекин лавозимдан тушган заҳоти у бор обрўйини бой беради. Мен ҳар доим шуни ўйлаб иш тутаман. Ҳозир яшаб турган иморатни бундан йигирма йил олдин қурдирган эдим, лекин ҳануз жиҳозлаш, таъмирлаш ишлари поёнига етгани йўқ. Ҳолбуки хоҳласам, олти ой ичида уни кошонага айлантиришим мумкин. Лекин жамоа аҳли нима демайди? Бир томонимда механизатор, иккинчи томонимда савдо ходими туришади. Менинг улардан кўтарилиб кетишимга ҳаққим йўқ. — Шундай дея Тўлибой ака ён дафтарчасини варақлади, керакли жойини топгач, ўқиди:

— Муваффақияти қанча ошса, киши шунча камтарин бўлиши керак. Шу жумладан, раҳбарлар ҳам!

Бу шунчаки хитоб эмас, Тўлибой аканинг кундалик иш юритишдаги ақидаларидан бири. Шунинг учун бўлса керак, неча йилдирки, «Хоразм» жамоа хўжалигидан юқори ташкилотга бирорта ариза, шикоят тушгани йўқ.

— Ишонч тўғрисида гап кетган экан, яна бир фактни айтишим мумкин, — деди Тўлибой ака. — Биз бултур хўжалик аҳлига шоли улашган эдик. Лекин айрим хонадонлар ҳиссаси ҳануз хўжалик омборида турибди. Зарур бўлган пайти оламиз, деб қўйишибди. Ҳолбуки, аваллари бирор нарса улашилгудек бўлса ур-йиқит бошланиб кетарди, чунки эртага қолса, ҳиссаси гумдон бўлишини одамлар билишарди.

Тўлибой аканинг яна бир ибратли хислатига тан бериш керак. У сансалорликни мутлақо ёқтирмайди. Обуна масаласида келганлигимни айтган эдим, Тўлибой ака ҳеч иккиланмасдан:

— Гап йўқ, ёрдам қиламиз. «Қишлоқ ҳақиқати» биз, деҳқонлар, жамики соҳибкорларнинг маънавий таянчимиздир. Ҳозирги мураккаб шароитда уни ёлғизлатиб қўймаймиз.

Тошкентга қайтиш арафасида Тўлибой ака билан яна учрашдим.

— Ўзим шахсан обуна бўлиб, мутахассисларга ҳам айтдим. Бошқаларга ҳам тушунтирамиз, — деди у аҳдида устиворлик билан.

Ўзингиз ташаббус кўрсатиб, кўпайтираётган гужумлардек эл ичра азиз бўлаверинг, Тўлибой ака!

Ш. АЛЛАМОВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» махсус мухбири.

Риштон район агросаноат бирлашмаси қошида қопқоқ ишлаб чиқариш цехи ишга тушди. Цехда 20 нафар ёш ишчи ишламоқда. Хўжаликлардаги мавжуд консерва цехлари мавсумда қопқоқ етишмаслиги сабабли тўхтаб қоларди. Энди бунга барҳам берилди. Янги цех бир кунда 10 минг дона қопқоқ ишлаб чиқармоқда.

СУРАТДА: цех ишчилари Икромжон Хотамов ва Жамолиддин Сирожиддиновлар.

Ҳ. МЕЛИБОЕВ олган сурат.

●

Фарғона вилояти Бешариқ туманидаги «Рапқон» жамоа хўжалигида кичик корхоналар сони кундан-кунга кўпайиб бормоқда. Бу ерда ишга туширилган консерва цехи бир мавсумнинг ўзида 10 миллион шартли банка консерва маҳсулотлари ишлаб чиқармоқда. Маҳсулотнинг 80 фоизи МДҲ давлатларига шартнома асосида жўнатилиб, бартер йўли билан хўжаликка қурилиш материаллари, халқ истеъмоли моллари олиб келинмоқда.

СУРАТДА: цехнинг илғор ишчиси Жамила АБДУРАҲМОНОВА.

Р. АКБАРАЛИЕВ олган сурат.

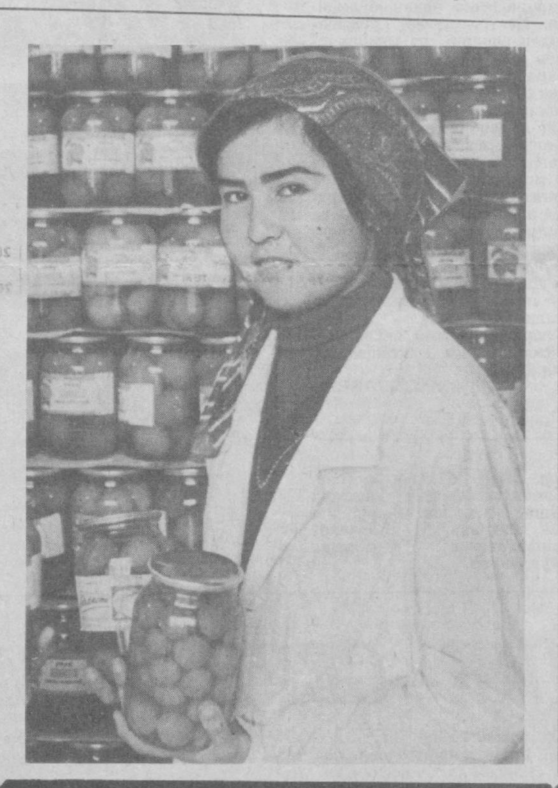

Ўзбекистонда амалга оширилаётган пул ислоҳоти жамият ҳаётидаги жуда катта воқеадир. Республиканинг ўз валютасини жорий этишга мажбур бўлганини одамлар асосан тушуниб ва умид билан кўтиб олдилар: пул муомаласининг истиқболи аниқ бўлди, бинобарин бозорларда нарх-навонинг тез ўзгаришига хотима берилади, пул муомаласини барқарорлаштириш учун шароит яратилади.

Ҳозирги пайтда пул ислоҳоти қандай вазиятда амалга оширилмоқда? Ҳуқуқ муҳофизлари жиноятларнинг олдини олиш ва қонуннинг устиворлигини таъминлаш учун нима иш қилди? Ўзбекистон миллий ахборот агентлиги мухбири Альфред Баранов республика бош прокурорининг ўринбосари **Сирожиддин МИРСАФОЕВ** билан шу ҳақда суҳбатлашди.

Долзарб мавзуда суҳбат

ПУЛ ИСЛОҲОТИ ҚОНУН КЎЗГУСИДА

— Жиноятчилик авж олишини кутган эдик, афсуски, кутганимизча бўлди. Ҳозирги пайтда Ўзбекистон Республикаси ҳуқуқ муҳофизлари биргаликда амалга ошириш юзасидан белгиланган тадбирларни бажармоқдалар.

Мисолларга мурожаат қилайлик. Текшириш чоғида жойлардаги банк муассасаларида қонунни қўпол равишда бузиш ҳоллари аниқланди. Ўзбекистон Республикаси марказий банкининг прокуратура органларига берган маълумотига қараганда, марказий банк Наманган вилоят бошқармаси операция бўлимининг бошлиғи С. Исоқов билан шу бошқарма оборот кассасининг мудири С. Латипов божхона хизмати вақтинча сақлаш учун топширган 1993 йил намунасидаги уч миллион сўм Россия пулини шахсий бойлик орттириш мақсадида қонунга хилоф равишда оборотга киритганлар. Бу пулни улар эски намунадаги пулга алмаштириб берганлар. Жиноятчилар қамоққа олинди. Наманган вилоят прокуратураси Исоқов ва Латиповга қарши жиноий иш қўзғади.

Самарқандда жамғарма банки 19-Боғишамол бўлими инкассация бўлимининг бошлиғи И. Умаров хизмат жойида пора олаётган пайтда қамоққа олинди. У бўлинма инкассатори А. Қодиров билан келишиб, пенсионер Ғ. Ҳайдаровдан эски намунадаги икки миллион сўм 10 минг сўмлик пулларни алмаштириб бериш учун қабул қилиб олган, аммо пенсионерга бир миллион сўмни минг сўмлик пул билан қайтариб берган, бир миллион сўмини эса «хизмат ҳақи»га олиб қолган. Самарқанд шаҳар Боғишамол туман прокуратураси Ўзбекистон Республикаси жиноят кодексининг 152—2-моддасига мувофиқ шу воқеа юзасидан жиноий иш қўзғади.

Навоий вилоятида шаҳар саноат-қурилиш банки бир гуруҳ ходимларининг жиноий фаолиятига чек қўйилди. Улар «Ўзбекистон ҳаво йўллари» кассасидан олинган 1993 йил намунасидаги 550 минг сўм Россия пулини фойда чиқариш мақсадида эски намунадаги пулга алмаштирганлар. Текшириш чоғида аниқланишича, шу йўл билан улар жами 850 минг сўм Россия янги пулини ўзлаштирган. Қонунни бузишда айбдор бўлган бу шахслар суд олдида жавоб берадилар.

Мансабдор ҳуқуқбузарлар бойлик орттиришга интилиб, қонун меъёрларинигина эмас, ахлоқ, виждон каби тушунчаларни ҳам унутиб қўйишмоқда.

Жиззах вилоятида Арнасой тумани алоқа бўлими бошлиғининг ўринбосари М. Ҳакимова хизмат мавқеидан фойдаланиб, нафақахўрларга бериш учун келтирилган 350 минг сўм-купонни муомаладан чиқарилган беш минг ва ўн минг сўмлик пулларга алмаштириб қўйган, сўнгра бу пулларни кассада қолган пул сифатида банк бўлимига топширган. Шу алоқа бўлимининг бош ҳисобчиси М. Чадаев нафақахўрларга бериш учун махсус келтирилган сўм-купонларни алмаштириб, уларга эски намунадаги пулларни берган.

— Сирожиддин Мирсафоевич, билишимча, республика Олий судининг пленумида Ўзбекистон аслида рубль харид қувватини сақлаб қолган республика экани, қўшни мамлакатлардан бу ерга керaксиз пулларни кўпроқ олиб келишга уринишлар содир бўлиши ҳақида жиддий гап бўлган эди. Ҳозир аҳвол қандай, қўшни давлатларда муомаладан чиқиб қолган пул республикамизга кўплаб келтирилмаяптими?

— Кўрилган чоралар туфайли республикани яроқсиз пуллар босиб кетмайди. Аммо, қўшни республикалардан муомаладан чиқарилган пулларни келтиришга уринишлар тўхтовсиз бўляпти. Айниқса, Туркманистондан республикамизга пул олиб ўтишга уриниш кўп. Қўлимиздаги маълумотларга қараганда, ўтган ойда Туркманистондан ғайриқонуний равишда республикамизга келтирилаётган 171 миллион сўмдан ортиқ, Тожикистондан келтирилаётган 50 миллион сўмдан кўпроқ, Қозоғистондан олиб ўтилаётган деярли 44 миллион сўм пул тортиб олиниб, мусодара қилинган.

Давлат божхона комитети ходимлари Тошкент вилоятининг ўзидангина 25 ноябргача 180 кишини ушладилар. Улардан СССР Давлат банки ва Россия банкининг эски намунасидаги 27 миллион сўмдан кўпроқ пул тортиб олинди.

Сўнгги вақтда деҳқон бозорларида «пул бозорлари» вужудга келиб, ғайриқонуний йўл билан валюталарни алмаштириш ва сотиш ҳоллари содир бўлаётганига алоҳида эътиборни қаратмоқчиман. Текшириш чоғида Тошкент шаҳрининг ўзида 350 га яқин ана шундай ҳуқуқбузарлик аниқланди, шундан 18 таси валюта операциялари билан боғлиқдир. Айбдорлар жиноий жавобгарликка тортилди. Валютани харид қилиш ва сотиш билан ғайриқонуний шуғулланган шахслардан 1300 донадан ортиқ эркин алмаштириладиган пул, 1993 йил намунасидаги 384 минг Россия рубли, Ўзбекистон Республикасининг 257 минг сўм-купони мусодара қилинди. Қонунбузарларнинг ҳаммаси қилмишига яраша жиноий ёки маъмурий жавобгарликка тортилди. Маъмурий жавобгарликка тортилган шахслардан деярли 10 миллион сўм жарима ундирилди.

— Шу муносабат билан яна бир савол беришга рухсат этсангиз. Ҳозирги пайтда бу савол кўплаб юртдошларимизни ташвишга солмоқда. Гап сохта пул ҳақида боряпти. Сўнгги вақтда республика газеталарида сохта пуллар ҳақидаги хабарлар босиляпти. Миш-мишларга қараганда, Ўзбекистонда сохта пуллар жуда кўп эмиш... Ҳақиқатан ҳам шундайми?

— Матбуотда берилган хабарларга ишониш мумкин, миш-мишларга эса ишонмаслик керак: миш-мишларда муболаға кўп бўлади. Лекин очиғини айтишим керак, фуқароларнинг ташвишланиши асоссиз эмас.

Прокуратура ва ички ишлар идораларининг ходимлари оператив-қидирув ва тергов ишларини ўтказиш чоғида Навоий шаҳрида Э. Ҳолмуродовнинг уйидан 1993 йил намунасидаги жами 2 миллион 700 минг сўмдан иборат 50 минг сўмлик Россия сохта пулини топиб олдилар. Шу воқеа юзасидан жиноий иш қўзғатилди. Бу сохта пуллар қаердан келгани ва нима учун келтирилганини тергов аниқлаб бериши керак. Андижон шаҳрида чечен миллатига мансуб Ҳ. Оғаев, А. Касумов, А. Хонбековлар сохта пул билан қўлга тушди. Улардан 300 миллион сўмдан кўпроқ сохта рубллар мусодара қилинди. Ҳозир бу иш юзасидан тергов олиб борилмоқда.

Сохта пул ясаш ва муомалага чиқариш давлатга қарши ўта хавфли жиноят ҳисобланади. Чунки, бу иш мамлакатнинг иқтисодий илдизига болта уради. Шу сабабли, амалдаги қонунларда мазкур жиноят учун ўлим жазосигача қаттиқ жазо кўзда тутилган.

Шунинг учун деҳқон бозорларида пул билан чайқовчилик қилиш масаласига қайтиб, республиканинг барча фуқароларини огоҳлантириб қўймоқчиман. Бундай «бозор»лардаги пулларга хушёр бўлиб қаранглар, энг яхшиси эса, шубҳали кишилар билан муомала қилманглар. Бунинг устига, республикамиздаги фуқароларнинг кўпчилиги ҳақиқий долларни, янги намунадаги Россия рублларини кўргани йўқ. Панд еб қолмаслик учун нотаниш, тасодифий кишилар билан шубҳали муомалалардан тийилиш керак.

Илм-фан деҳқон хизматида

ҲОСИЛДОРЛИК ОМИЛЛАРИ

Республика Қишлоқ хўжалик академиясига қарашли сабзавот-полиз экинлари ва картошка илмий тадқиқот институти мутахассислари деҳқонларга помидор ҳосилини оширишга имкон берадиган янги усулни таклиф қилишди.

Бу ерда памидор етиштириш технологиясини такомиллаштириш ва экинни занг канасидан асрашга доир тажрибалар муваффақиятли якунланди.

— Деҳқонлар «занг» деб атайдиган бу зараркунанда туфайли Ўзбекистоннинг кўпгина минтақаларида помидор ҳосили кам бўлмоқда, — дейди селекция лабораториясининг етакчи илмий ходими, қишлоқ хўжалик фанлари номзоди, республикада хизмат кўрсатган қишлоқ хўжалик ходими Е. Ермолова. — Июль-август ойларида, яъни ўртапишар помидор навлари гуллаб тугаётган бир пайтда бу зараркунанда кенг тарқалди. Шу даврда занг канаси ўсимлик ширасини сўриб олиши оқибатида помидор барглари ва ёш шохлари қуриб қолади. Оқибатда ҳосил камайиб кетади.

Янги технология нималарни кўзда тутади. Аввало агротехникани тўғри қўллаш ҳамда зараркунандалар ва касалликларга қарши мунтазам кураш олиб бориш талаб қилинади. Шу билан бирга экинларни парвариш қилиш тартибига риоя этиш, аввал бошданоқ экинга олтингугурт кукунини тупроққа аралаштириб сепиш зарур. Дастлаб помидор кўчатига иссиқхоналарда дори сепилади, сўнгра далада помидор гуллай бошлагач, ҳар 20—30 кунда бир марта дорилаб турилади. Даволаш чоғида олтингугурт аралашмаси ўсимликка ҳам, тупроққа ҳам тушиши керак.

Олимлар пайкалларнинг учдан бир қисмига энг тезпишар навларни, яхшиси қоғоз стаканларда экишни, 40 фоизига эса, июннинг биринчи ўн кунлигида кечки помидор экишни тавсия қиладилар. Пайкалларнинг қолган қисмига кўчат апрелнинг ўрталарида экилади. Навларни ва экиш муддатини тўғри танлаш помидордан мўл ҳосил олишга имкон беради.

Институтнинг картошка уруғчилиги биотехнологияси соҳасидаги тадқиқотлари натижалари ҳам деҳқонларни қизиқтирса керак. Бу ҳақда биотехнология бўлимининг мудири А. Нуриддинов ҳикоя қилади:

— Республикамизда картошка ҳосилдорлиги пастлигининг асосий сабабларидан бири — шартли уруғлик картошка етиштириш йўлга қўйилмаганидир. Уруғлик картошканинг анча қисмига вирусли касалликлар юқмоқда. Ҳозирча бундай касалликларга қарши курашнинг самарали чора-тадбирлари топилган эмас. Шунинг учун ҳам уруғчилик биотехнологияси картошка ҳосилдорлигини оширишнинг асосий йўналиши бўлиб қолди. Бу усул кўпгина мамлакатларда қўлланилади. Бундан буён бизда ҳам жорий этилади, деб ўйлайман. У меристемадан фойдаланиш асосида вужудга келади. Меристема — ўсимликларнинг янги тўқималар ҳосил қилиш қобилиятини узоқ вақт сақлаб қоладиган бўлагидир.

Меристема махсус идишларда, озуқадан фойдаланган ҳолда етиштирилади, сўнгра эса ерга экилади. Бунда картошка ҳосилдорлиги 30—40 фоиз ошади, ҳосили соғлом бўлади. Бундан ташқари кўплаб уруғлик картошка тежаб қолинади. Оддий шароитда ерга экилган битта картошкадан уруғликка яроқли учта-бешта картошка олинади. Лаборатория шароитида эса, биотехнология усули ёрдамида бир дона картошкадан уч-тўрт мингта ўсимта олиб ўстириш мумкин бўлади. Хуллас, институтимизда олиб борилган тадқиқотларнинг истиқболи порлоқ. Биз лабораториялар ташкил этиш ва биотехнологияни жорий этишда картошка етиштирувчиларга ёрдам беришга тайёрмиз...

Сабзавот-полиз экинлари ва картошка илмий-тадқиқот институти олимларининг фаолияти хилма-хил. Сўнгги вақтда улар помидор, қовун, тарвуз, картошка, қалампир ва карамнинг касалликка чидамли 20 га яқин навини яратдилар. Экология жиҳатидан соф маҳсулот олиш, уни сақлаш ва қайта ишлаш технологиясини ишлаб чиқиш олимлар фаолиятининг муҳим йўналишларидан биридир.

Г. КОВАЛЬ,
ЎзА мухбири.

Бозор шароитида хўжалик юритиш

ЯНГИ УСУЛ МАНЗУР БЎЛДИ

Мустақиллик ва бозор иқтисодиёти республика халқ хўжалигининг барча соҳалари қатори аҳолига транспорт хизмати кўрсатиш жабҳасини ҳам тубдан ўзгартиришни, ишни замон талаби асосида ташкил этишни тақозо этаяпти. Эндиликда эскича тартиб-қоидалар билан ривожланишга, ютуққа эришиш қийин. Собиқ вазирлик негизида ташкилий жиҳатдан янги— давлат-акционерлик корпорацияси тузилганлиги бошқарувни такомиллаштиришда, ҳуқуқ ва эркинликларни кенгайтиришда қўл келаяпти. Кейинги вақтларда идорамиз тизимида туб ўзгаришлар рўй бермоқда. Автотранспорт хизматини тобора ривожлантириш, янги хизмат турларини жорий қилиш бўйича чора-тадбирлар белгиланиб, изчил ҳаётга тадбиқ этилаяпти. Вазирлар Маҳкамасининг «Йўловчилар транспортидан фойдаланиш самарадорлигини ошириш тўғрисида»ги қарори иш фаолиятимизда муҳим қўлланма вазифасини ўтамоқда.

Бугунги кунда ҳеч кимга осон эмас. Собиқ Иттифоқ даврида шаклланган ўзаро алоқалар бузилгач, олдимизда кўплаб муаммолар кўндаланг бўлаётир. Янги автобус ва енгил автомобиллар келтиришда, ёнилғи-мойлаш маҳсулотлари, эҳтиёт қисмлар таъминотида катта қийинчиликлар юзага келди. Шуни айтмоқ жоизки, республика раҳбарияти бу соҳаларда амалий ёрдам ва маслаҳатлар бераяпти. Президентимизнинг бевосита ғамхўрлиги туфайли Туркия ва Жанубий Корея билан битимлар тузилиб, янги автобуслар, енгил автомобиллар олинди. Жанубий Кореянинг «ДЭУ» ва бизнинг корпорацияларимиз ўртасидаги аҳдномага асосан бу давлатдан Ўзбекистонга 500 та автобус келтирилди. Ўзаро шартномага кўра Туркиянинг «Тофаш», шунингдек «Мерседес-Бенц» фирмалари мингта енгил автомобиль, 279 та автобус етказиб беришди. Имтиёзли қарзлар ва бошқа манбалар ҳисобига Ҳамдўстлик мамлакатларидан 189 та ЛАЗ, 94 та ПАЗ автобуслари олинди. Агар ўтган йилга нисбатан қиёслайдиган бўлсак, бултур корпорациямиз жами 124 та янги автобус олганди, жорий йилнинг ўтган даврида бу кўрсаткич 813 тани ташкил этди.

Сир эмас, ёнилғи-мойлаш маҳсулотларининг қарийб 70—80 фоизи Россия Федерациясидан келтирилади. Шунингдек бу давлат шу йилнинг январидан нефть маҳсулотларига нархларни эркин қўйиб юборганлиги ҳам барчага аён. Табиийки бу нарса ўз таъсирини кўрсатмоқда. Ёнилғи-мойлаш ва энергетика нархлари тўхтовсиз ўсиб бораётганлиги, тармоқ ходимлари маошлари ошаётганлиги натижасида қўшни жумҳуриятларда ҳам йўл ҳақлари мунтазам ўзгариб турибди. Жорий йилнинг ўтган даврида шаҳар ва шаҳар атрофи йўналишларида автобуслар йўл ҳақи уч марта, шаҳарлараро йўналишларда саккиз марта ўзгарди. Қозоғистон ва Қирғизистон республикалари билан боғлиқ йўналишларда йўл ҳақи юмшоқ ўриндиқли автобусларда ҳар километр учун бир кишига 55 сўм, қаттиқ ўриндиқли автобусларда эса 45 сўм қилиб келишилиб белгиланган.

Таъкидлаш керак, мамлакатимиз раҳбарияти аҳолини ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилиш бўйича катта ишларни олиб бормоқда. Айниқса қишлоқ жойларда яшовчиларга алоҳида эътибор қаратилаяпти. Бозор иқтисодиётига ўтилаётган бир пайтда бу муҳим ишда автомобиль транспорти тармоғи фаол қатнашаяпти. Шаҳар атрофи йўналишларида ҳар бир сўм даромад ҳисобига 8 сўм атрофида харажат қилинмоқда. Бошқа республикаларга нисбатан бизда йўл ҳақлари энг паст белгиланган. Сарф-харажатларнинг даромадлардан ортиқча қисми республика бюджети ҳисобидан қопланаяпти.

Вазирлар Маҳкамасининг жумҳуриятда иқтисодий ислоҳотларнинг бориши ва мамлакат халқ хўжалиги тармоқларининг тўққиз ойлик иш якунларига бағишланган мажлисида зарар кўриб ишлайдиган корхона ва ташкилотларни тугатиш ҳақида гапирилди. Бу бизнинг тармоққа ҳам тегишлидир. Аҳолига транспорт хизмати кўрсатишни яхшилаш, автобус йўналишлари зиён келтиришига барҳам бериш, ташкилотларимиз зарар кўришига чек қўйиш мақсадида зарур чора-тадбирлар. белгиланиб изчил амалга оширилмоқда. Жойларда йиғилишлар, текширишлар ўтказилаяпти, раҳбарлар билан учрашувлар бўлмоқда.

Жорий йилнинг ўтган даври мобайнида корпорациямиз раёсати мажлисларида зарар келтираётган корхоналар масаласи бир неча марта муҳокама этилди. Бу борада жазо чоралари кўрилиб, ҳатто айрим раҳбарлар вазифасидан бўшатилди. Аммо баъзи бирлашмалар, концернлар, автокорхоналар раҳбарлари тегишли хулоса чиқаришмаяпти. Натижада чиптасиз йўловчилар ташиш, шаҳарлараро йўналишлардан, енгил ва йўналишли таксилардан зиён кўриш давом этмоқда.

Тан олиш керак, шаҳарлараро йўналишларда йўловчилар оқими озайди. Шунга қарамай корпорациянинг саккизта бирлашмаси бундан фойда кўраяпти. Кўпчилик автокорхоналар ва бирлашмалар шаҳарлараро йўналишларда қатнайдиган ҳайдовчилар билан шартнома асосида, 20—30 фоиз фойда кўриш белгиланган ҳолда иш юритмоқдалар. Давлат ва тармоқ манфаатларига мос келадиган бу янги усулни кенгайтириш, бошқа жойларда ҳам қўлланиш лозим. Келгусида зарар кўриб ишлайдиган корхона ва ташкилотлар тугатилади. Корпорация буйруғи билан Самарқанддаги 3-таксомотор саройи тарқатилиб, йўналишли такси ва таксомотор саройлари негизида Самарқанд таксомотор автокомбинати ташкил этилди.

Идорамиз тизимидаги корхоналар ҳозирги вақтда 92 турда пулли хизматлар кўрсатишаяпти. Жойларда ташкил этилган махсус бўлинмалар аҳолининг транспорт ва бошқа хизматларини бажармоқда. Жорий йилдан бошлаб барча автотаъмирлаш заводларида фуқароларга тегишли автомобилларни тузатиб бериш йўлга қўйилди. Келгусида бу ишлар янада кенгайтирилади.

Амалдаги йилнинг ўн ойида 1 миллиард 480 миллион йўловчига хизмат кўрсатилиб, белгиланган топшириқ 110,5 фоизга адо этилди. Ишчи-хизматчиларимиз автотранспорт хизматини тобора яхшилаш, зиммаларига юкланган вазифаларни сидқидилдан бажариш учун бундан буён ҳам астойдил ишлаб, мамлакатимиз иқтисодиётини мустаҳкамлаш учун муносиб ҳисса қўшадилар.

Аҳмад АЗИМОВ,
«Ўзбекистон автомобиль транспорти» давлат-акционерлик корпорацияси йўловчилар ташиш ва аҳолига пулли хизмат кўрсатиш бош бошқармаси бошлиғи.

ОЙНАИ ЖАҲОНДА

ҲАФТАЛИК КЎРСАТУВЛАР

ОЙНАИ ЖАҲОНДА

Душанба, 13. XII

● УзТВ I

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Бугун». Ахборот кўрсатуви.
18.10 Болалар учун. «Илҳом чашмалари».
18.30 «Қишлов масъулияти».
18.55 Эълонлар.
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти [рус тилида].
19.20 Эълонлар.
19.25 Шеърий дақиқалар.
19.40 «Камолот» республика кўрик-танловининг ғолиби Илҳом Иброҳимов куйлайди.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.00 «Ҳамшаҳарлар».
21.55 «Иф қалъасининг маҳбуси». Бадиий фильм. 1-серия—«Аббат Фариа».
23.00 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● УзТВ II

19.00 «Ўзбекистон» ахбороти [рус тилида].
19.20 «Миришкорлар».
19.50 «Таймирда балиқ ови». Телефильм.
20.00 «Лаҳза». Хабарлар.
20.20 «Билиб қўйган яхши».
20.40 «Ассалому алайкум» [такрор.].
21.40 «Лаҳза». Хабарлар.

● «ОРБИТА IV»

9.00 Янгиликлар.
9.20 «Тингланг, томоша қилинг».
9.40 «Қувноқ нотачалар».
10.00 «Янги номлар».
10.40 «Истеъдодлар ва мухлислар».
11.20 Мультфильм.
11.30 «Гол».
12.00 Янгиликлар [сурдо таржимаси билан].

* * *

15.00 Янгиликлар [сурдо таржимаси билан].
15.20, 18.20, 21.20, 00.35 — Кўрсатувлар тартиби.
15.25 «Телемикст».
16.10 «Мусиқий башорат». Кўп серияли телефильм премьераси. 6-серия.
16.40 «Истеъдодлар ва мухлислар».
17.20 «Иқболи кулганда».
18.00 Янгиликлар [сурдо таржимаси билан].
18.25 «Ҳужжатлар ва тақдирлар».
18.35 Теннис. «Катта шлем» кубоги. Финал. Германиядан кўрсатилади.
19.25 «Миниатюра».
19.40 «Ҳафтанинг акс садоси».
20.10 «Қандай қилиб бой бўлиш мумкин!» Телеўйин.
20.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
21.00 Янгиликлар.
21.30 «Турмуш икир-чикирлари». Кўп серияли бадиий телесериал премьераси. 27-серия.
22.00 «Спорт уик-энди».
«Янги студия» таништиради:
22.15 «Бомонд».
22.30 «Бой берилган нарсаларни излаб».
23.15 «Таржимаи ҳоли».
23.45 «АТВ-брокер».
23.50 «Тингланг».
24.00 Янгиликлар.
01.05 «Джем-сешн».

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

10.30 Ишбилармон кишилар даври.
11.00 «Россияда бизнес».
11.30 Тонгги концерт.
11.45 Мульти-пульти.
11.55 Хонаки экран. «Эрнётган қорда ирмоқлар оҳанги бор». Бадиий фильм.
13.25 «Деҳқонларга тааллуқли масала».
13.45 «Трансросэфир».
14.30 Кундузги сеанс. «Гувоҳларсиз». Бадиий фильм.
16.00 «Қутқариш хизмати 911».
16.55 Болалар учун янгиликлар.
17.10 «Бола тилидан».
17.40 «Россия радиоси: уч йил эфирда».

18.00—20.00
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

20.00 Душанба куни детектив. «Клефэмлик пазанда аёлнинг саргузаштлари». Бадиий фильм. «Эркюль Пуаро» сериалидан.
21.00 «Ҳақиқат онлари».

22.00 Туркия телевидениеси. Хабарлар.

22.20 «Юлдузлар билан суҳбатда».
22.15 «Овросиё-ТВ» таништиради: «Казанова». Бадиий фильм. 1-серия.
24.00 «Хроно». Авто ва мотоспорт оламида».
00.30 «Орган, баян ва фантазия».

Сешанба, 14. XII

● УзТВ I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!».
6.40 «Соғлом бўлай десангиз...».
7.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
7.30 Ширик концерт.
7.50 «Нодон сичқон ҳақида эртак». Мультфильм.
8.00 Мутахассис маслаҳати.
8.10 «Қувноқ болалар».
8.30 «Ўзбекистон» ахбороти [рус тилида].
8.50 «Соғлом бўлай десангиз...».

9.00 «Кўчатлар». Бадиий фильм.
10.30 Ўқув кўрсатуви. Ўзбекистон халқлари тарихи.
11.00 «Ёшлик» студияси. «Тежамкорлик сирлари».
11.30 Ўқув кўрсатуви. Информатика. ЭҲМнинг арифметик ва физик асослари.
12.00 «Талаба ва спорт».

* * *

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Бугун». Ахборот кўрсатуви.
18.10 «Кичкинтой» устахонаси.
18.40 «Осойишталик посбонлари».
18.55 Эълонлар.
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти [рус тилида].
19.20 Эълонлар.
19.25 «Анъаналар этади давом». Мусиқий кўрсатув.
20.00 Дунё воқеалари.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.00 Ислоҳот ҳақида суҳбатлар.
21.10 «Дўстлик риштaлари».
21.55 «Иф қалъасининг маҳбуси». Бадиий фильм. 2-серия —«Граф Монте Кристо».
23.00 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● УзТВ II

19.00 «Ўзбекистон» ахбороти [рус тилида].
19.20 «Уолт Дисней таништиради...». Мультфильмлар тўплами.
20.10 «СПИДдан эҳтиёт бўлинг!».
20.50 «Сиз учун куйлайман».
«ОМАД» таништиради:
21.20 Эълонлар. «Кинонигоҳ».

● «ОРБИТА IV»

5.55, 15.20, 18.20, 21.20, 01.35 — Кўрсатувлар тартиби.
6.00 Янгиликлар.
6.35 Эрталабки гимнастика.
6.45 «Тонг».
9.00 Янгиликлар.
9.20 «Оддий Мария». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
10.10 «Нима! Қаерда! Қачон!».
11.15 «Турмуш икир-чикирлари». Кўп серияли бадиий телесериал премьераси. 27-серия.
11.50 «Матбуот-экспресс».
12.00 Янгиликлар.
12.20 «Эдемга қайтиш». Кўп серияли телевизион бадиий фильм. 14-серия.

* * *

15.00 Янгиликлар [сурдо таржимаси билан].
15.25 Ишбилармонлар хабарномаси.
15.40 «Конверсия ва бозор».
16.10 «Ён дафтар».
16.15 «Иш».
16.25 «Тедди Ракспиннинг саргузаштлари». Кўп серияли мультфильм премьераси.
16.50 «Шеърият альбоми». Константин Ваншенкин.
17.10 «Янги номлар».
17.50 «Технодром».
18.00 Янгиликлар [сурдо таржимаси билан].
18.25 «Молдова. 1993 йилнинг қиши».
18.45 «Ҳужжатлар ва тақдирлар».
18.55 «Мулкдор алифбоси».
19.05 «Оддий Мария». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
19.55 «Мавзу».
20.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
21.00 Янгиликлар.
21.30 Кинорежиссёр Ю. Я. Райзманнинг 90 йиллигига. «Шахсий ҳаёти». Бадиий фильм.
23.30 «Юлдузлар буржи остида».
01.00 Янгиликлар.
01.40 «Матбуот-экспресс».

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

8.30 Ишбилармон кишилар даври.
9.00 «Ҳақиқат онлари».

* * *

12.00 Хонаки экран. «Лох — сувлар ҳукмдори». Бадиий фильм.
13.40 «Деҳқонларга тааллуқли масала».
14.00 «Ёпиқ мавзу».
14.25 Биз севган комедиялар. «Қизлар». Бадиий фильм.
15.55 «Таътил яқин». Ҳужжатли фильм.
16.25 «Телегазета».
16.30 Болалар учун янгиликлар.
16.45 «Рост» студияси. «Мусиқий синф».
17.15 «Трансросэфир».

18.00—19.40
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

19.40 Хонаки экран. «Санта-Барбара». Кўп серияли бадиий телефильм премьераси. 255-серия.
20.35 «Хотима».
21.05 «М-трест».
21.20 «ТВ-портрет».

22.00 Туркия телевидениеси. Хабарлар.

22.20 «Юлдузлар билан суҳбатда».
22.30 «Аз'есмь».
23.15 «Мавжудот ғилдираги».
24.00 Янги иллюзион. «Чўнтириш». Композитор Б. А. Арапов.

Чоршанба, 15. XII

● УзТВ I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!».
6.40 «Соғлом бўлай десангиз...».
7.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
7.30 Ёшлар қўшиқ куйлаганда.
7.50 «Зангори филча». Мультфильм.
8.00 Дунё воқеалари.
8.10 «Билиб қўйган яхши».
8.30 «Ўзбекистон» ахбороти [рус тилида].
8.50 «Соғлом бўлай десангиз...».

9.00 Республика газеталарининг шарҳи.
9.10 «Зимородок». Бадиий фильм.
10.30 Ўқув кўрсатуви. Ботаника. Баргнинг тузилиши ва унинг аҳамияти.
11.00 «Уорлднет» телекомпаниясининг янгиликлари [АҚШ].
11.15 «Неъмат Қўзибоев». Телефильм.
11.30 Ўқув кўрсатуви. Информатика.

* * *

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Бугун». Ахборот кўрсатуви.
18.10 Ўсмирлар учун. «Гўзаллик гулшани».
18.35 «Тадбиркорлар».
18.55 Эълонлар.
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти [рус тилида].
19.20 Эълонлар.
19.25 «Ҳуқуқий давлат сари».
19.55 Мусиқий дақиқалар.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.00 Хоразм ҳовалари.
21.35 «Иф қалъасининг маҳбуси». Бадиий фильм. 3-серия—«Интиқом».
23.10 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● УзТВ II

19.00 «Ўзбекистон» ахбороти [рус тилида].
19.20 Фан ҳақида суҳбатлар.
19.50 «Спринт».
20.15 «02» тўлқинида».
20.35 «Мусиқали меҳмонхона».
21.20 «Кумуш тренер». Бадиий фильм.

● «ОРБИТА IV»

5.55, 15.20, 18.20, 21.20, 00.35— Кўрсатувлар тартиби.
6.00 Янгиликлар.
6.35 Эрталабки гимнастика.
6.45 «Тонг».
9.00 Янгиликлар.
9.20 «Ҳакка».
9.40 «Оддий Мария». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
10.30 «Революция музейи: ўтмиш ва келажак оралиғида».
11.00 Мультфильм.
11.15 «Джэм».
11.45 «Матбуот-экспресс».
12.00 Янгиликлар.
12.20 «Эдемга қайтиш». Кўп серияли телевизион бадиий фильм. 15-серия.

* * *

15.00 Янгиликлар [сурдо таржимаси билан].
15.25 «Телемикст».
16.10 «Ён дафтар».
16.15 «Тедди Ракспиннинг саргузаштлари». Кўп серияли мультфильм премьераси.
16.40 «Музограф».
17.00 «Қизлар ўртасидаги сир».
17.20 «700 клуби».
17.50 «Технодром».
18.00 Янгиликлар [сурдо таржимаси билан].
18.25 «Рус дунёси».
19.00 «Оддий Мария». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
19.50 А. Макаревич бенефиси.
20.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!

21.00 Янгиликлар.
21.30 Хоккей. «Известия» газетаси соврини учун халқаро турнир. АҚШ—Россия-1 терма командалари. 2-ва 3-даврлар. Лужники спорт саройидан олиб кўрсатилади.
22.00 «Ҳужжатлар ва тақдирлар».
23.00 «Серпантин».
24.00 Янгиликлар.
00.40 «Экстро-НУЖ».
01.10 «MTV».
02.10 «Матбуот-экспресс».

ТЕЛЕТОМОШАБИНЛАР ДИҚҚАТИГА!

Профилактика муносабати билан чоршанба, 15 декабрь куни «Дубль IV» кўрсатувлари соат 15.20 дан бошлаб намойиш этилади.

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

15.20 «Трансросэфир».
16.05 «Рус ижозатномаси».
16.35 Болалар учун янгиликлар.
16.50 «Рост» студияси. «Кенгуру».
17.20 Мульти-пульти.
17.30 «Россия—Грузия. Узилиб қолган битим».

18.00—20.15
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

20.15 «ТВнинг энг яхши соати».
21.15 «Ностальжи» — барча авлодлар мусиқаси».
21.50 Криминал хабарлар экрани.

22.00 Туркия телевидениеси. Хабарлар.

22.20 «Юлдузлар билан суҳбатда».
22.25 «Овросиё-ТВ» таништиради: «Казанова». Бадиий фильм. 2-серия.
24.00 «Л—клуб».

Пайшанба, 16. XII

● УзТВ I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!».
6.40 «Соғлом бўлай десангиз...».
7.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
7.30 Эстрада тароналари.
7.50 «Беодоб бола». Мультфильм.
8.00 «Қувноқ болалар».
8.20 «Самарқанд». Телефильм.
8.30 «Ўзбекистон» ахбороти [рус тилида].
8.50 «Соғлом бўлай десангиз...».

9.00 Француз тили.
9.30 «Ёш спортчилар мактаби». Кураш сабоқлари.
9.50 «Ёшлик» студияси. «Биз —Ватан фарзандимиз».
10.50 «Уорлднет» телекомпаниясининг янгиликлари [АҚШ].

* * *

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Бугун». Ахборот кўрсатуви.
18.10 «Тошкент». Телефильм.
18.20 «Ёшлик» студияси. «Талабалик йилларим».
18.55 Эълонлар.
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти [рус тилида].
19.20 Эълонлар.
19.25 «Тежамкорлик — нақд бойлик».
19.55 «Илҳом дақиқалари». Яссавийнома.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.00 Ислоҳот ҳақида суҳбатлар.
21.10 Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Фахриддин Умаров куйлайди.
22.10 «Шаҳар қалқони». Бадиий фильм.
23.40 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● УзТВ II

19.00 «Ўзбекистон» ахбороти [рус тилида].
19.20 Болалар учун. «Табассум».
20.00 «Ўзбекистон— ўз уйимиз. Қозоқлар».
20.50 «Тошкент оқшомлари».
«ОМАД» таништиради:
21.50 Эълонлар. «Кинонигоҳ».

● «ОРБИТА IV»

5.55, 15.20, 21.20, 00.45 —Кўрсатувлар тартиби.
6.00 Янгиликлар.
6.35 Эрталабки гимнастика.
6.45 «Тонг».
9.00 Янгиликлар.
9.20 Мультфильм.
9.35 Баян ва аккордеон янграйди.
10.25 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
11.10 «Рус дунёси».
11.50 «Матбуот-экспресс».
12.00 Янгиликлар.
12.20 «Эдемга қайтиш». Кўп серияли телевизион бадиий фильм. 16-серия.

* * *

15.00 Янгиликлар [сурдо таржимаси билан].
15.25 «Телемикст».
16.10 «Кичкинтой малла». Мультфильм. 1-ва 2-фильм.
16.55 «Джэм».
17.25 Хоккей. «Известия» газетаси соврини учун халқаро турнир. Россия-1 — Норвегия терма командалари. 2-ва 3-даврлар. Лужники спорт саройидан олиб кўрсатилади.
18.05 Янгиликлар [сурдо таржимаси билан].
19.00 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
19.45 «Мулкдор алифбоси».
19.55 «Известия» газетаси соврини учун хоккей бўйича халқаро турнир кундалиги.
20.10 Ҳужжатли фильм премьераси.
20.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
21.00 Янгиликлар.
21.30 «Твин Пикс». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 13-серия.
22.25 «Барибир мен қамоққа тушдим».
23.05 «Останкино» хит-паради.
00.10 Янгиликлар.
00.50 «Катта сайр».
01.30 «Матбуот-экспресс».

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

8.30 Ишбилармон кишилар даври.
9.00 «Кетдик».
9.10 «Яхшилик ихтиёр эт».
9.55 «Гран дивертисмент» Япониядa».
11.10 «К-2» таништиради. «Кинограф».
12.05 Киноқиссалар. «Қалпоқ» Бадиий фильм.
13.30 Мульти-пульти.
13.40 «Деҳқонларга тааллуқли масала».
14.00 «Дунё аёллари». Кўп серияли ҳужжатли фильм премьераси (АҚШ). 5-серия.
14.25 «Уларни биз севамиз ва эслаймиз». К. Еланская.
15.10 «Экосфера».
15.30 «Қутқариш хизмати 911».
16.25 «Телегазета».
16.30 Болалар учун янгиликлар.
16.45 «Рост» студияси. «Артзона».
17.15 «Трансросэфир».

18.00—20.15

ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

20.15 Хонаки экран. «Санта-Барбара». Кўп серияли бадиий телефильм премьераси. 256-серия.
21.05 «Ватаним менинг».

22.00 Туркия телевидениеси. Хабарлар.

22.20 «Юлдузлар билан суҳбатда».
22.30 Спорт кўрсатуви.
22.35 Сергей Юрский. Концерт-импровизация.
23.00 «Репортёр».
23.15 Миккелда мусиқий фестиваль. 1-кўрсатув.
23.45 Криминал хабарлар экрани.
24.00 «Шаҳарча». Дам олиш кўрсатуви.

Жума, 17. XII

● УзТВ I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!».
6.40 «Соғлом бўлай десангиз...».
7.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
7.30 Мумтоз куйлар.
7.50 «Саккизоёқликлар». Мультфильм.
8.00 Мутахассис маслаҳати.
8.10 «Сурхон тонги». Телефильм.
8.30 «Ўзбекистон» ахбороти [рус тилида].
8.50 «Соғлом бўлай десангиз...».

9.00 «Табиат — ҳаёт чашмаси». Кинопрограмма.
9.45 Араб тили.
10.15 «Уорлднет» телекомпаниясининг янгиликлари [АҚШ].
10.30 Ўқув кўрсатуви. Физика. Ёруғликнинг тўлқин хоссалари.

* * *

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Бугун». Ахборот кўрсатуви.
18.10 «Эл дастурхонига».
18.35 «Ғилон». Телефильм.
18.45 «Иқтисодий ислоҳот йўлидан».
18.55 Эълонлар.
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти [рус тилида].
19.20 Эълонлар.
19.25 «Одобнома».
20.00 Дунё воқеалари.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.00 «Куйлардан қўшиқларга».
21.35 «Муҳаббат можароси». Бадиий фильм.
22.50 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● УзТВ II

19.00 «Ўзбекистон» ахбороти [рус тилида].
19.20 «Иқтисодчи мактаби».
20.00 «Ўзбекистон спорти» [рус тилида].
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.00 «Лев Гурич Синичкин». Телевизион бадиий фильм.

● «ОРБИТА IV»

5.55, 15.20, 18.20, 21.20, 00.35— Кўрсатувлар тартиби.
6.00 Янгиликлар.
6.35 Эрталабки гимнастика.
6.45 «Тонг».
9.00 Янгиликлар.
9.20 Эртак ҳузурида меҳмонда. «Илья Муромец». Бадиий фильм.
11.05 Мультфильм.
11.20 Алла Баянова куйлайди.
11.50 «Матбуот-экспресс».
12.00 Янгиликлар.

* * *

15.00 Янгиликлар [сурдо таржимаси билан].
15.25 «Бридж».
15.50 «Бизнес-класс».
16.05 «Ён дафтар».
16.10 Эртак ҳузурида меҳмонда. «Илья Муромец». Бадиий фильм.
18.00 Янгиликлар [сурдо таржимаси билан].
18.25 «Манзили — янги Россия».
18.45 «Инсон ва қонун».
19.15 «Вазият».
19.45 «Мўъжизалар майдони».
20.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
21.00 Янгиликлар.
21.30 «Ҳафтанинг машҳур кишиси».
21.50 «Твин Пикс». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 14-серия.
22.45 «Матбуот-экспресс».
23.00 «Музобоз».
23.45 «Х» кўрсатуви.
24.00 Янгиликлар.
00.40 «Сиёсий бюро».
01.20 «Авто-шоу».
01.50 «Обоз» майдончаси.

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

8.30 Ишбилармон кишилар даври.
9.00 «Кетдик».
9.10 Тонгги концерт.
9.25 Ватаним менинг. «Ўзгариш».
10.20 «Ўз манзили».
10.50 «Параллеллар».
11.05 Хонаки экран. «Санта-Барбара». Кўп серияли бадиий телефильм. 256-серия.
11.55 Ишдан бўш пайтингизда. «Иш устасидан қўрқади».
12.15 «Кечки салон» саҳифаларида.
13.45 «Деҳқонларга тааллуқли масала».
14.05 Россия телевизион театри. Л. Андреев. «Сенатдаги от».
14.50 «Қисқаси...».
15.35 Жума кунлари Дисней. «Дунёдаги энг бой мушук». Бадиий фильм. 2-серия.
16.25 Болалар учун янгиликлар.
16.40 «Пилигрим». Россия саёҳатлар бюроси.
17.25 «Трансросэфир».

18.00—20.25
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

20.25 Биз севган комедиялар. «Омадли джентльменлар». Бадиий фильм.
21.50 Катталар учун мультфильм.
21.55 Спорт кўрсатуви.

22.00 Туркия телевидениеси. Хабарлар.

22.20 «Юлдузлар билан суҳбатда».
22.30 «К-2» таништиради: «САС».
23.25 Кино музейи. «Алиса шаҳарларда». Бадиий фильм.

Шанба, 18. XII

● УзТВ I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!»
6.40 «Соғлом бўлай десангиз...».
7.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
7.30 Рақслар, рақслар...
7.50 «Энг ширин қовун». Мультфильм.
8.00 Дунё воқеалари.
8.10 «Лайлаклар». Телефильм.
8.20 Мутахассис маслаҳати.
8.30 «Ўзбекистон» ахбороти [рус тилида].
8.50 «Соғлом бўлай десангиз...».

9.00 Республика газеталарининг шарҳи.
9.10 Хитой тили.
9.40 Солиқ инспекцияси фаолиятидан.
10.05 «Тадқиқот ва ҳамкорлик».
10.35 «Янги китоблар».
11.05 «Ҳужжатли экран». Кинокўрсатув.
11.45 «Мактаб ва ҳаёт».
12.25 «Хотира». Баҳри Ғуломова.
12.55 Тижорат канали. «Қаловини топсанг...».

* * *

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 Болалар учун. «Танишинг: «Бинафша».
18.30 «Нодир хазина». Телефильм.
18.40 «Кашф этилаётган имкониятлар».
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти [рус тилида].
19.20 «Чавандоз». Телелавҳа.
19.30 «Оламга саёҳат». Кинокўрсатув.
20.15 Оқшом эртаклари.
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.00 УзТВ хазинасидан. Телетомошабинларнинг талабларига биноан Зайнаб Хонларова куйлайди.
21.40 Уйғун. «Зебуннисо». Ҳамза номидаги Ўзбек Давлат академик драма театрининг спектакли.
23.20 «Тунги ёғду». Дам олиш кинопрограммаси.

● УзТВ II

19.00 «Ўзбекистон» ахбороти [рус тилида].
19.20 Ўзбекистон Республикасининг «Фуқароларнинг Давлат пенсия таъминоти тўғрисида» Қонуни. Бевосита мулоқот.
20.10 Телефильм.
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.00 «Мудҳиш хато». Бадиий фильм.

● «ОРБИТА IV»

6.45, 15.20, 21.20, 00.35 — Кўрсатувлар тартиби.
6.50 Эрталабки гимнастика.
7.00 «Матбуот-экспресс».
7.10 Ишбилармон кишининг шанба тонги.
7.55 Янгиликлар.
8.30 «Спорт-имконият».
9.00 «Марафон-15» таништиради.
9.30 Эфирда — «Мир» Давлатлараро телерадиокомпанияси.
10.55 «Қадрдон тупроқ». Экологик кўрсатув.
11.15 «Лаззат».
11.30 «Табобат Сиз учун».
12.00 «Китобхона».
12.45 «Пи» белгиси билан.
13.30 «Соло».
«КТВ-I» ҳамда «Франс интернасиональ» канали таништиради:
14.00 «Пиф ва Геркулес». Кўп серияли мультфильм премьераси.
14.10 «Кусто командасининг сувости одиссеяси». Кўп серияли ҳужжатли фильм премьераси.

15.00 Янгиликлар.
15.25 «Пеппи—Узун пайпоқ». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 14-серия.
15.50 «Пул ва сиёсат».
16.20 «Ультра-си». Спорт кўрсатуви. Родео бўйича халқаро мусобақалар.
17.00 «Қизил квадрат».
17.40 «Ҳайвонот оламида».
18.20 «Коламбия пикчерс» таништиради: «Мени қўриқлаётган киши ҳақида».
20.10 «Оба-на».
20.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
21.00 Янгиликлар.
21.30 «Оқ тўтиқуш» клуби.
22.25 Хоккей. «Известия» газетасининг соврини учун халқаро турнир. Россия-1 — Чехия терма командалари. 3-давр. Лужники спорт саройидан олиб кўрсатилади.
23.00 Волейбол. Россия чемпионати. Эркаклар. «Искра» [Одинцово] — «Белогория» [Белгород].
23.40 «Резонанс» студияси таништиради.
24.00 Янгиликлар.
00.40 «Известия» газетаси соврини учун хоккей бўйича халқаро турнир кундалиги.

«Сно-видение» тунги канали

00.55 Шоу-бизнес янгиликлари.
01.20 Тунги спорт.
01.40 «Видеоплейер».
02.10 «Автоэкспресс».
02.25 Шу ойнинг энг яхши ўнта мусиқий номери.
03.55 «Матбуот-экспресс».

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

8.25 «730-формула».
8.55 «Сиз яратган боғ».
9.25 «Чегарасиз футбол».
10.20 Мульти-пульти.
10.30 «Рост» студияси. «Янгиси кимга?».

11.00—14.20
«ЎЗБЕКИСТОН»
ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛИ

11.00 «Мамлакатлар, воқеалар, одамлар».
11.10 «Қозоғистон. Истиқлол муборак».
11.40 «Дўстлик риштaлари».
12.20 «Безнен мирас» (татар тилида).
13.05 «Ўзбекистон йўл очмоқда».
14.05 «Бу ажиб дунё».

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

14.20 «Известия» газетаси соврини учун хоккей бўйича халқаро турнир. Швеция—Канада. Танаффус пайтида—Мульти-пульти.
16.50 Ҳужжатли фильм.
17.20 «Ретро-шлягер».
17.50 Спорт кўрсатуви.

18.00—20.00
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

20.00 «Овросиё-ТВ» таништиради: «Феликс Круллнинг иқрори». Бадиий фильм. 4-серия.
21.05 «Мутлақо махфий».

22.00 Туркия телевидениеси. Хабарлар.

22.20 «Юлдузлар билан суҳбатда».
22.30 «Маски-шоу».
23.00 Россия Федерацияси Олий суди залидан.
23.15 «Ксюша ҳузурида».
23.45 «К-2» таништиради: «Америка юлдузлари».
00.15 Тунги сеанс. «Мистер Икс». Бадиий фильм.
01.45 Стас Намин маркази (Эс-Эн-Си) таништиради: «Сариқ сувости кемаси» клуби.

Якшанба, 19. XII

● УзТВ I

7.00 «Ассалому алайкум».

8.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
8.30 «Маҳобҳорат». Кўп қисмли телевизион бадиий видеофильм [Ҳиндистон]. 45—46-сериялар.
10.00 Болалар учун. «Биргаликда куйлаймиз».
10.30 «Ўзбекистон спорти».
11.00 Мактаб ўқувчилари учун. «Яшил чироқ».
12.00 «Марду майдон». Навоий вилояти.
13.00 «Ватанпарвар».
13.40 «Халқ ижодиёти». Умр бахши Сафар ўғли таваллудининг 100 йиллигига.

* * *

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Кичкинтой» студияси. «Қўнғироқча».
18.30 «Ёшлик» студияси. «Истеъдод».
19.00 «Ҳафтанома» [рус тилида].
19.30 «Ойнаи жаҳонда».
19.45 «Ижод саҳифалари». Зоҳиджон Обидов таваллудининг 70 йиллигига.
20.30 «Ҳафтанома».
21.10 Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Муножат Йўлчиева куйлайди.
22.05 «Разолат». Бадиий фильм.
23.30 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● УзТВ II

«ОМАД» таништиради:
17.00 «Мультфейерверк».
17.40 «Курьер».
17.50 «Рок ҳақида».
18.20 «Ҳар соҳадан бир шингил».
18.30 Болалар учун. «Совға».
18.55 «Салом, ёшлар!».
19.25 «Даракчи».
19.35 Эълонлар.
19.40 «Видео-О».
21.15 «Курьер».
21.25 «Мусиқий йўлка». Мусиқий кўрсатув.
21.50 «Даракчи».
22.00 Эълонлар.
22.05 «Видео-О».

● «ОРБИТА IV»

8.55, 15.15, 22.45, 00.15 — Кўрсатувлар тартиби.
9.00 «Марказ».
9.30 «Эрта саҳарлаб».
10.00 «Ҳамма уйдалигида».
10.30 «Спортлото» тиражи.
10.45 «Тонг юлдузи».
11.35 «Полигон».
12.05 «Марафон-15».
12.45 Киноҳақиқатми! «Инженер Кочиннинг хатоси». Бадиий фильм [«Мосфильм» 1939 й.].
15.00 Янгиликлар.
15.20 Мультфильм.
15.35 «Саёҳатчилар клуби».
16.25 «Ҳунарли хор бўлмайди».
16.30 Мультфильмлар премьераси: «Каспер ва унинг дўстлари», «Ҳақиқий ажина овловчилар».
17.20 Эфирда бевосита мулоқот.
18.00 «Панорама». Ҳафталик халқаро кўрсатув.
18.40 Янгиликлар [сурдо таржимаси билан].
18.55 «Нима! Қаерда! Қачон!».
20.00 «КТВ-I» ҳамда «Франс интернасиональ» канали таништиради. «Макс ва темирчилар». Бадиий фильм премьераси.
22.00 «Якшанба». Ахборот-публицистик кўрсатуви.
22.55 «Большой театр: кунлар ва оқшомлар».
24.00 Янгиликлар.
00.20 Волейбол. Россия чемпионати. Эркаклар. АСК [Ростов-Дон] — «Искра» [Одинцово].

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

8.25 Хайрли тонг! «Чемпионлар учун нонушта».
8.55 «Калит» кўрсатуви. «Шоҳона сафар». 10-қисм.
9.25 «Мэтрлар ва миллиметрлар».
10.05 «Рост» студияси. «Космос сабоқлари», «Соник — супер-ежик».
10.35 «Здоровье».
11.05 «Ати-бати...».

11.35—14.45
«ЎЗБЕКИСТОН»
ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛИ

11.35 «Жаҳон бир ҳафта ичида».
11.55 «Дунё эшиги».
12.35 «Дўстлик тароналари».
13.10 «Замандас» (қозоқ тилида).
14.05 «Ҳиндистонга бир нигоҳ».
14.35 «Бу ажиб дунё».

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

14.45 «Известия» газетаси соврини учун хоккей бўйича халқаро турнир. Россия — Канада. 2- ва 3-даврлар. Танаффус пайтида— «Намуна нусхаси».
16.15 «Кириш ҳовли томондан».
17.00 «Видеошеърият». В. Федоров.
17.15 «Оқ қарға».
18.00 Телефильм.
18.20 Диснейнинг сеҳрли олами. «Винни Пух ва Рождество».
19.10 «Ҳар бир кун байрам».
19.20 Си-Би-Эс кинотеатри. «Кунботар кўчасидаги ўғрилик». Бадиий фильм.
21.00 «Васильевская, 13».

22.00—24.00
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

Заҳириддин Муҳаммад Бобур таваллудининг 510 йиллигига

СУРАТДА: «Бобур» видеофильмидан лавҳа. Бобур ролида М. Абдуқундузов, Қосимбек ролида Т. Каримов.

ЭНГ КАТТА БАХТ

Эл азиз фарзанди, «Андажони қолган» шоири ҳазрат Бобур Мирзонинг тўйлари тараддудида. Шундай муборак кунларда Ўзбекистон телевидениесидан Пиримқул Қодировнинг «Юлдузли тунлар» романи асосида ишланган «Бобур» видеофильми намойиш этилди. Минглаб хонадонларга улуғ саркарда, нозиктаъб шоир, солномачи, темурзода Бобур қиёфасида кириб борган ва қалбларни буюк инсон ёққан машъала билан мунаввар этган Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Муҳаммадали Абдуқундузов билан учрашиш ниятида Ҳамза номидаги академик театрга йўл олдим...

Экран қаршисида ўтириб «Бобур»ни томоша қиламиз. Йўқ. Бобур билан бирга «яшаймиз». Кейин уни қалбимизга, руҳимизга муҳрлаймизу бир неча кун хаёлан у билан ҳамроҳ бўламиз. Бизга бу қувончни ҳадя этган инсон, таниқли актёр Муҳаммадали Абдуқундузов эканлиги гоҳ хаёлимизга келади, гоҳ...

Шоҳ Бобур хаёли билан театрга етиб келганимни сезмай қолибман. Мана қаршимда кўзлари, сўзлари, овози, қиёфаси Бобурга монанд Муҳаммадали Абдуқундузов. У билан суҳбатлашиб ўтирибману юрагим ҳаприқиб кетади: шоҳ Бобур сўзлайди... Ўзбекистон халқ артисти Толиб Каримов салмоқланиб сўз бошлайди:

— Қачонки роль эгасини топса у ўшанинг номи билан қолади. Муҳаммадалига ҳам шундай бахт насиб этди. Бу, биринчидан, ёш ҳамкасбимизнинг иқтидори, талантидан бўлса, иккинчидан, режиссёрнинг хизматидир. «Бобур» видеофильмида мен Қосимбек ролини ижро этдим. Қосимбек Умаршайхнинг хизматида бўлган содиқ беклардан. У 12 ёшли Бобур Мирзога умрининг охиригача ҳамкору ҳамнафас бўлиб қолади. Муҳаммадали билан ёнма-ён роль ижро этарканман унинг талантига, сабр-бардошига, ўз устида ишлашига қойил қолдим.

Муҳаммадали Абдуқундузовдан Бобур ролини ижро этишдаги маҳоратини сўраганимизда камтарлик билан шундай деди:

— Театр, кино санъати аввало режиссёр таланти, маҳорати, ўткир нигоҳидан нурланади. Шунинг учун ҳам мен «Бобур»даги маҳоратимни биринчи навбатда Ҳамза номидаги давлат мукофоти соҳиби, республикада хизмат кўрсатган санъат арбоби, таниқли режиссёр Мақсуд Юнусовнинг хизмати деб биламан. Кейин эса халқ олдидаги масъулият. Зеро, Бобур ҳаёти ва ижоди билан таниш ҳар бир инсон қалбида ўзи яратган Бобури бор. Мен ана шу улуғ зот қиёфасини яратишни олдимга мақсад қилиб қўйдим.

Мен ҳар гал томошабин қаршисида Бобур қиёфасида чиқар эканман, у юртимизнинг бебаҳо бойлиги эканлигини ва шоирнинг кетиб қолиши юртимиз учун катта йўқотиш бўлганлигини юракдан ҳис қиламан. Чунки Бобур билан катта маданият, санъат Ҳиндистонга кетди. Ахир у кетмаганда Ҳинд диёридаги обод шаҳарлар, муҳташам кошоналар, Тож Маҳалдек дунёга машҳур обидалар кўҳна Туронда бунёд этиларди. Шунинг учун ҳам мен Муҳаммад Юсуф шеърини бироз ўзгартириб «Нега йиғламайсан, аҳли Туркистон» дейман.

— Маълумки, Бобур қудратли саркарда, улуғ сўз санъаткори бўлиши билан бирга кенг тафаккурли, мўъжизакор инсон ҳам бўлган. Бу «Бобурнома»да ҳам қайд этилади. Айтинг-чи, шундай буюк зот сиймосини экранга олиб чиқишда қийналмадингизми?

— Бобур сиймосини яратиш осон иш эмаслигини дилдан ҳис қилардим. Шунинг учун ҳам унинг пири комили, ҳазрат бобокалони Амир Темур руҳидан мадад тиладим. Биринчи эпизодни суратга олиш 4 январь куни тайинланган эди. Эрта тонгдан ҳазрат Темурни зиёрат қилиш учун беш-олтитамиз Гўри Амирга бордик. Аввал қабрни тавоф қилдик. Аммо билардимки, ҳазратнинг хилхоналари ер тўлада жойлашган. Улуғ иш қилаётганимизни айтиб у ерга тушиш учун рухсат сўрадим. Рози бўлишди. Беш минут ёлғиз ўзим Амир Темурнинг қабри олдида илтижо қилдим. Руҳларидан мадад сўрадим. Қуръон тиловат қилдим. Темурийзода Бобур сиймосини яратишимда мададкор бўлишларини илтижо қилдим.

Видеофильмни ўн тўрт ой суратга олдик. Шу даврда улуғларнинг руҳлари бизга паноҳ бўлди. Не-не мушкулотлардан омон олиб чиқди.

— Илгари Бобур ролини ижро этаман деб ўйлаганмидингиз?

— Тўғрисини айтсам, буни тасаввур ҳам қилмаганман. Аммо... Ота-боболарим Фарғонанинг машҳур Яйпан чойхонасида чойхоначи эдилар. Азал-азалдан чойхона маърифат, маданият маскани бўлган. Тез-тез у ерда шоиру санъаткорлар гурунги бўлиб турарди. Мен уларга чой ташиб, хизмат қилардим. Деворларда эса улуғ алломаларнинг суратлари осиғлиқ турарди. Улар орасида Бобурнинг сурати мени ўзига ром этарди. Нега шундайлигини ҳозир ҳам билмайман. Негадир суратнинг олдидан бефарқ ўтолмасдим. Шунинг учун отамдан бир неча бор танбеҳ эшитганман.

Кейин билсам одамзотга тақдир-насиба деган буюк аъмол ҳадя этилган бўларкан. Ҳаётинг, ҳаракатинг шунинг атрофида айланаркан. Бўлмаса «Бобур» видеофильмини мен Термиздалигимда уч марта суратга олишмоқчи бўлишган. Аммо иш ўз-ўзидан орқага сурилган. Бу ҳам бир қисмат-да.

Истеъдод шундай қудратли кучки, у тошлар бағридан гул, зулматдан ёғду бунёд этади. Муҳаммадалининг ота-оналари дастлаб якка-ёлғиз ўғилларини артист бўлишини хоҳлашмади. Аммо ўғилларининг раъйига ҳам қарши боришмади. Институтни тугатиб Термиз шаҳридаги Маннон Уйғур номли театрда ишга жойлашганида ҳам «Бахтингни берсин, касбингдан барака топ» деб дуо қилишди. Муҳаммадали ота-она, ёру биродарлари ишончини оқлади. Ўн икки йил шу театрда фаолият кўрсатди. Элликдан ортиқ ролларни ижро этди. 1983 йилда Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист унвонига сазовор бўлди. 1986 йилдан Ҳамза номидаги академик театрга ишга келди. Дастлаб «Асрга татигулик кун» спектаклида автор ролини ижро этди. Пойтахт томошабинлари уни олқиш билан қаршилашди. Айниқса «Ўтган кунлар»да Отабек ва автор ролининг ижроси юксак баҳоланди. У актёрга катта обрў, эътибор келтирди. Абдуқундуз ота ва Бувниса аялар ҳам бугун унинг камолини кўриб дилдан суюнишади.

Муҳаммадали Абдуқундузовлар хонадонини санъаткорлар оиласи деса бўлади. Унинг турмуш ўртоғи ҳам шу театрда хизмат қилади. Оилада икки нафар ўғил камолга етмоқда. Жаҳонгир — наққош. У чизган нақшлар ўзининг гўзаллиги, миллийлиги ва жозибаси билан кишини мафтун қилади. 16 ёшли Сардорбек ҳам наққош бўлиш орзусида. Аммо Сардорбек актёр сифатида томошабинлар эътиборига тушган. Ўн ёшидан бери у саҳнада. «Бобур» видеофильмида Сардорбек Бобурнинг иниси Жаҳонгир Мирзонинг ёшлигини ижро этган. Сардорбекнинг нияти наққошлик билан актёрликни қўшиб олиб боришдир.

М. Абдуқундузов билан узоқ суҳбатлашдик. Унинг инсоний фазилати, яшаш тарзи, турмуши, дўстлари, таланти ҳақида кўп гапириш мумкин. Аммо энг одил баҳони унга халқ берди. Эл уни бугун Бобур деб тан олган экан, санъаткор учун бундан катта бахт борми?!

Амина ҚОДИРОВА.

ЖАЛИЛ БОБО КЎРИК ҒОЛИБИ

Бухорода «Хўжа Насриддин таклиф этади» халқаро кўрик-танлови ниҳоясига етди. Унда мамлакатимизнинг турли шаҳар ва қишлоқларидан, шунингдек, Тожикистон ва Туркманистондан келган кулги усталари иштирок этди.

Вобкент туманидаги «Мардона» фольклор дастаси қатнашчиси саксон уч ёшли Жалил бобо Ҳалилов ичакузди ҳангомалари, ҳазил қўшиқлари билан барчани қойил қолдириб, биринчи ўринни эгаллашга муяссар бўлди. Иккинчи ўрин бухоролик ёш қизиқчи Шуҳрат Қодировга насиб этди.

ҚИЛМИШ—ҚИДИРМИШ

Жиззах вилояти прокуратураси Ўзбекистон манфаатлари ва иқтисодиётига зарар етказадиган ҳаракатлари учун Дўстлик темир йўл бекати бошлиғи Ж. Раҳматов, Дўстлик дон маҳсулотлари комбинати директорининг ўринбосари Н. Раимқулов ва шу корхона тайёр маҳсулотлар омборининг масъул ходими Н. Собировни ҳибсга олди.

Бу шахслар давлат божхона комитети Бухоро вилоят бошқармаси тақдим этган ҳужжатлар асосида қўлга олинди. Бухоролик божхоначилар Дўстлик дон маҳсулотлари комбинатидан республикамиздан ташқарига олиб чиқиб кетишга мўлжалланган 1080 қоп — етмиш тоннадан ортиқ ун ортилган вагонни ушлаган эдилар.

Республикадан ташқарига олиб чиқиб кетиш тақиқланган маҳсулотлар рўйхатида ун асосий ўринлардан бирини эгаллайди. Ўзбекистон, республика раҳбарияти аҳоли эҳтиёжини қондириш мақсадида қанчалаб валюта сарфлаб не-не саъй-ҳаракат билан олиб келаётган бу неъматни жиғилдон йўлида сарфлашнинг оқибати мана шундай бўлди.

Қонун барчага баробар. Унга ё риоя қилинади, ёки... мана шундай кўргуликка дуч келинади.

(ЎзА му. ,ири).

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ»НИНГ «ҲОЖАТБАРОР» ТАРҒИБОТ-ТИЖОРАТ ХИЗМАТИ
МУЛОҚОТ УЧУН ТЕЛ: 33-44-43, 32-54-44, 32-56-34, 32-56-25
БУЮРТМАЛАРИНГИЗ ТЕЗДА АДО ЭТИЛАДИ

«ЧАЙКА» САВДО МАРКАЗИ ХИЗМАТИДАН ФОЙДАЛАНИНГ

Нижегород телевизор заводининг илгари «Океан» магазини биносида фаолият юритган «Чайка» техник-савдо маркази қуйидаги янги манзилгоҳга кўчиб ўтганлигини маълум қиламиз: Мўминов кўчаси, 1-уй, 25-хонадон (Академия шаҳарчаси).

Барча маълумотлар учун телефон: 62-63-64.

«Чайка» техник-савдо маркази телевизорлар, видеомагнитофонлар ва бошқа кенг халқ истеъмоли моллари етказиб берилиши юзасидан шериклар ва мижозлар билан ҳамкорликда ишлашга тайёр эканлигини маълум қилади.

«Чайка» техник-савдо маркази телевизорлар ва радиоприёмниклар сотади, шунингдек, корхона маҳсулотларини тузатиш бўйича кафолатли хизмат кўрсатади.

«Чайка» техник-савдо маркази кафолатли тузатиш муддати тугагандан сўнг мижозларинг хоҳишига кўра уларнинг телевизорига пулли хизмат кўрсатади.

Савдо марказининг манзилгоҳига 9, 17, 18-троллейбуслар, 6, 13, 22-трамвайлар, 17, 83, 96-автобусларда бориладн. Академия шаҳарчаси бекати. (Академия шаҳарчасидаги 2-поликлиника яқинида).

ЭШИТМАДИМ ДЕМАНГЛАР!

ТОШКЕНТДА БИРИНЧИ МАРТА ТУРКИЙ ХАЛҚЛАРНИНГ ҚАДИМИЙ ЖАНГ САНЪАТИ— «МИНГ АСКАР» ДУРДОНА УСУЛЛАРИНИ УЛАРНИНГ МОҲИР УСТАСИ

МА ДЖУ

НАМОЙИШ ЭТАДИ

Томошалар 18—19 декабрь кунлари соат 12.00 да Тошкент давлат циркида бўлади!

СЕП ВА ЭП

Қачонки карнай-сурнай навосини эшитсам, Ҳабиба опамнинг гаплари ёдимга келади:

— Қизларинг катта бўлаверса ташвишга тушиб қоларкансан. Ўтган йили қиз узатгандим. Кейингиси ҳам ўқишни тугатиб, иш бошлади. Яна эшигимдан совчи узилмай қолди. Ҳали унга тузукроқ сеп тўплашга улгурмовдим. Ўзингиз биласиз, дадасининг топгани ҳозир зўрға рўзғорни қоплаяпти. Бунинг устига болалар катта бўлгач, кийим-боши ҳам фалон пул. Яқинда қиз чиқарадиган танишларимдан бири қарз кўтариб 47 минг сўмга пальто олиб келди. Ўйланиб қолдим. Мен ҳам олишим керак-да. Бунинг устига бир уйни безатиш, гилам, мебель... буларнинг ҳаммасини емай-ичмай тўпласак ҳам ололмаймиз-ку?

Ҳабиба опанинг гапларини тинглаб, «Замон, сенга боқмаса, сен замонга боқ» деган халқ мақолини эсладим. Шароитига қарамай, эл қатори қиз чиқаришга чираниб, етмаганига қарз кўтариб тўй қилаётганларни кўриб, «кошки чиқимлари шу билан тугаса» дейман. Тўйдан кейин уч кунлик, сеп йиғди, қиз чиқарди, кўрмана, унгача пайшанба, якшанба кунлари палов билан йўқлаб туришлар... Бу ахир рўзғорни, демакки ота-онани қийнаб қўяди-ку?

Илгари сеп ёйиш деганда келин бўлмишнинг ўз қўли билан тиккан сўзаналари, палак, қўш чорсилари, кичкинтойларга атаб четлари тўқилган рўмолчалари, дид билан турли матолардан тиккан қуроқ болиш жилдлари, оппоқ сочиққа тиккан кашталари билан уй безатилиши тушуниларди. Бу келинчакнинг қандай чевару уқувли эканини билдирар ва сеп кўргани келганларда ҳавас уйғотарди. Бу расм-русумлар айрим вилоятларда ҳали ҳам йўқолиб кетгани йўқ. Бизда эса бозорлардан тайёрини олиб, уй безатишади. «Пул бўлса бас» деб ўйлашади-да қизнинг сепини ота-оналари муҳайё қилишади. Фақат бировнинг эшигига боргунича қизлари маълумотли бўлиб, касбни эгаллаб, нони бутун бўлса бўлгани. Ҳатто баъзи қизларимиз рўмолча тўқишни ҳам эсларидан чиқариб юборишган. Шунинг учун келин кўргани кирган болакайларга четлари тўқилган рўмолчалар ўрнига магазиндаги тайёрини олиб беришади. Қарабсизки, қизларимиз қийинчиликсиз, ота-онанинг пули билан мустақил ҳаётга кириб боришади.

Рости, ҳозир айрим жойнинг пули эвазига келган хорижники саналадиган (бу энг муҳими!!!) гиламу гарнитур ва қимматбаҳо янги матоларнинг дорга илиниши билан баҳоланади. Ҳозирги тақчил пайтда «мен сендан қоламанми» қабилида иш тутаётганлар йўқ эмас. Айримлар сеп йиғиш ва ёйишда қизларнинг эмас, оналарнинг хизмати ҳақида оғиз кўпиртириб гапиришади.

Тўғри, ҳамма топишига қараб сарф қилади. Аммо йил-ўн икки ой қимирлаб, қиз чиқариб, ўғил уйлантираман деб ҳозир тўй бошлолмай ташвишга тушаётганлар ҳам бор.

Шуларни ўйлар эканман, саройлик раҳматли Маърифатхон амманинг савобли ишлари кўз олдимга келади. «Сарой» маҳалласининг тўй ва йиғинлари шу онахоннинг маслаҳатисиз, иштирокисиз ўтмасди. Ўзлари келин олаётганда ёки қиз чиқараётганда куйиниб, икки қуданинг шароитига қараб иш тутардилар. Кўнгилхиралик бўлмасди. Бугун ҳам тўйларга мана шундай кўпни кўрган онахонларимиз бош бўлиб, ортиқча сарф харажатларга йўл қўймасликлари лозим. Токи, қизларимиз фақат оналари қилган сеплари билан оғизга тушмасин. Ўзининг сепи ҳам, эпи ҳам бўлсин.

З. АБДУЛЛАЕВА,
Олтинкўл райони.

Биз билмаган коинот

ОЙ ВА ҲОСИЛДОРЛИК

Тадқиқотларнинг кўрсатишича, экин-тикинлар, дов-дарахтлар атроф-теваракдаги ҳар қандай таъсирга жуда сезгирдир. Чунончи, тажрибалар ёрдамида олимлар ўсимликларнинг айрим куй-мусиқадан «азият чекиб», ўсишни сустлаштириши, ёқимли мусиқа таъсирида эса тез ривожланишини аниқлашди. Ҳатто шундай гиёҳлар ҳам бор эканки, улар уй соҳибининг кайфиятини пайқай оларкан, хонадонга бегона киши ташриф буюрса, унинг феъл-атворини ҳис қиларкан...

Булар, албатта, ҳаётий, лекин афсона даражасидаги тажрибалардир. Лекин экин-тикинлар, ўсимликлар, гиёҳларнинг ривожланиши, ҳосил тугиши билан боғлиқ шундай жиҳатлар борки, улар оқилона ишга солинса, ноз-неъматлар мўл-кўлчилиги янада ошиши мумкин.

«Тун малика»си дея таърифланувчи Ой аксарият соҳибкорлар эътиборидан четда қолиб келаётган ҳосилдорлик омилларидан биридир. Масала моҳиятини илғаш учун гапни сал узоқроқдан бошлашимиз жоиз.

Маълумки, Ой барча осмон жисмлари каби Ер билан узвий боғланган. Ер ва Ойни кўзга кўринмас «иплар» билан боғлаб турган нарса — Ньютон илк бор кашф этган бутун жаҳон тортишиш қонунидир. Айни ушбу қонун тақозосига кўра, бир пайтлар Ер таъсирига тушиб қолган Ой унинг тортиш кучи доирасини тарк этолмай, Ер атрофида айланиб юришга мажбурдир. Лекин бутун жаҳон тортишиш қонунида баён қилинишича, катта жисм кичигини тортиб қолмасдан, кичик жисм ҳам катта жисмни ўзига тортади, шу тариқа кучлар мувозанати юзага келади ва жисмлар муайян оралиқда ҳаракатланишаверади.

Ой чиндан ҳам Ерни тортиши айниқса денгиз, уммонлар соҳилида яшайдиган кишиларга яхши маълумдир. Зеро, тунда Ой чиққан маҳалда сув соҳилга томон интилиб, кундузги сатҳидан анча кўтарилади ва қуёш чиқиши билан олдинги ҳолатига қайтади.

Шубҳа йўқки, Ойнинг Ерга таъсири тунда денгиз ва уммонлар сув сатҳи кўтарилиши билангина чекланмайди. Ер қаърида ва она заминимиз сиртида юз бераётган жамики жараёнларга Ой у ёки бу даражада таъсир кўрсатади. Экин—тикинлар ҳам истисно эмас. Бироқ кўпчилик ҳали бу таъсир натижаси қанақа эканлиги билан астойдил қизиққан эмас. Ҳолбуки, ерга уруғ қадаш, ниҳол ўтқазиш, экин-тикинларга ишлов бериш, ҳосилни йиғиштириб олиш каби қатор тадбирларни амалга оширишда Ойнинг ҳолатини ҳисобга олиш ҳайратомуз самаралар бериши мумкин. Чунончи, Ульяновск вилоятида истиқомат қилувчи М. исмли аёл ўн беш йилдан кўпроқ шу йўналишда тажрибалар олиб бориб ақлни лол қолдирувчи натижаларга эришди. Ойнинг ҳолатидан келиб чиқиб ўз чорбоғида экин-тикинларга ишлов берган бу аёл қўшниларига нисбатан уч-тўрт баробар кўп ҳосил олган.

Аслида бунга ажабланмаслик керак. Зотан, ортдан кучли шамол эсиб турган пайти велосипед ҳайдасангиз ҳаво осойишта пайтига нисбатан кўп йўл юрасиз. Афтидан, Ойнинг тортиш кучи ҳам экин-тикинлар учун ўзига хос «шамол» вазифасини ўтайди, уларни одатдагидан жадалроқ ривожланиш, ҳосил тугишга мажбур қилади. Бу тажрибада исботланган, лекин Ойнинг ҳолати турли экинларга турлича таъсир қилади. Масалан, картошка, умуман илдизмевали экинларни янги Ой чиққан кунлари эккан маъқул. Ер юзасида ҳосил тугувчи экинларни эса Ой тўлишган пайтлари экиш мақсадга мувофиқдир.

Албатта, ўз куч-қудратига ишонган велосипедчи шамолнинг таъсирини ҳисобга олмагани каби одатий ишлов бериш самарасига, ўғитлар қувватига кўз тикиб Ойнинг ҳолатларини писанд қилмаслик мумкин. Лекин шамол кучидан оқилона фойдаланиш ўрнига беписандлик билан унга қарши бориш ақлданми?

Кузатишлардан маълум бўлишича, Ойнинг ҳолати ҳисобга олинганида унинг қайси буржда эканлигига алоҳида эътибор бериш зарур. Буржлар — кўкдаги юлдузлар туркумлари, шубҳасиз, улар ҳам муайян даражада Ерга ўз таъсирини кўрсатади, негаки Ер, Ой, Қуёш, юлдузлар узвий боғлиқликда бўлиб, бир-бирига ўзаро таъсир кўрсатиб туриши аллақачон исботланган. Лекин шу пайтгача биз инсон табиатни ўзига бўйсундириши керак деган ақидага амал қилиб, воқеликдаги кўп нарсалар, қонуниятларни менсимадик, фан ва техника куч-қудратига ортиқча бино қўйдикки, давр энди бу қарашларимизга муайян тузатишлар киритишни тақозо этмоқда.

Шуни ҳисобга олиб янги йилдан эътиборан газетамиз ушбу масалаларни муфассалроқ ёритиш ниятидадир. Хусусан, «Биз билмаган коинот» рукни остида ҳар ойда туркум мақолалар бериб бориш режалаштирилмоқда.

Шермуҳаммад ЙЎЛДОШ ўғли.

ДЕКАБРЬ ОБ-ҲАВОСИ

Ноябрь об-ҳавоси ҳар қачонгидан салқин, ёғингарчиликка сероб бўлди. Республикамизнинг аксарият ҳудудларида ҳарорат меъёрдагидан 1—3 даража паст бўлди. Қорақалпоғистон, Хоразм ва Навоий вилоятларида эса одатдагидан 3—8 даража салқин келди. Ноябрь ойининг бундай об-ҳавоси ўртача беш йилда бир марта такрорланади.

Ноябрнинг деярли ҳар куни озми-кўпми ёғин ёғиб турди. Фақат 7 ноябрь куни бутун Ўзбекистон бўйлаб ёғингарчилик кузатилмади. Ёғингарчиликнинг ойлик миқдори меъёридан 2,5—8 марта кўп бўлди. Айниқса, ноябрнинг учинчи ўн кунлигидан салқин тушиб, кўп қор ёғди. Бунинг боиси шундаки, Ўрта Осиё узра самода циклон ўтди. Натижада айрим кунлари кечаси ҳарорат жуда тушиб кетди. Чунончи 26 ноябрь куни Тошкентда 10,5 даража совуқ бўлди. Лекин бу энг паст ҳарорат эмас. Зеро, 1954 йили ноябрь ойида Тошкентда 22,1 даража совуқ бўлганди. Қорақалпоғистонда, Навоий ва Хоразм вилоятлари шимолида 20—25 даража совуқ кузатилди.

Паст ҳарорат декабрь ойининг дастлабки ўн кунлигида ҳам давом этса-да, иккинчи ўн кунликка келиб ҳарорат кўтарилади. Кечаси 0—5 даража, кундузи 10—15 иссиқ бўлади. Баъзи кунлари қисқа муддатга кечаси ҳарорат 6—9, кундузи 16—21 даражага кўтарилади. Қорақалпоғистон, Хоразм ва Навоий вилояти шимолида кечаси 0—5 даража совуқ, кундузи 5—10 даража иссиқ бўлади.

Учинчи ўн кунликда яна ёғингарчилик бўлиб, ҳарорат кечаси 8—13 даражагача пасаяди. Кундузи эса 2 даража совуқ билан 3 даража илиқ ўртасида туради. Республикамиз шимолида кечаси 14—19 даража, кундузи 3—8 даража совуқ бўлади. Янги йил кечаси ҳам қор ёғиши ва совуқ бўлиши кутилмоқда.

Р. ШОДИЕВА,
Об-ҳавони кузатиш маркази бошлиғи.

Бош муҳаррир Н. ЁҚУБОВ.

Рўзнома таҳрир ҳайъати: Н. ҚАЮМОВ, М. ИСЛОМОВ, М. МИРЗАЕВ, Э. ЗИКРИЁЕВ, Р. ҲУСАНОВ, Ҳ. РАҲМАТИЛЛАЕВ, М. ҚАЮМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), С. САЙДАЛИЕВ (бош муҳаррир ўринбосари), О. ҒОФУРОВ (масъул котиб), Н. ОРИФЖОНОВ, Э. ИБРОҲИМОВ, Р. БОБОМУҲАМЕДОВ.

МУАССИСЛАР: ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ ВАЗИРЛИГИ, «ЎЗМЕВАСАБЗАВОТУЗУМСАНОАТИ» КОНЦЕРНИ.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700083, ТОШКЕНТ, МАТБУОТЧИЛАР КЎЧАСИ, 32.

ТЕЛЕФОНЛАР, Муҳаррир ўринбосарлари —33-44-43, 33-16-27. Масъул котиб—33-09-93, Масъул котиб ўринбосарлари—32-56-25. Деҳқончилик бўлими—32-56-35, 32-54-51, 33-09-93. Қайта ишлаш саноати бўлими—32-56-31. Ижтимоий ҳаёт бўлими — 32-56-34. Чорвачилик бўлими—32-56-22. Мелиорация ва қишлоқ қурилиши бўлими — 32-56-33. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 32-56-36, 33-09-93. Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-54. Шикоят, хат ва маъмурий органлар бўлими — 32-54-49, 32-54-52. Безатиш бўлими — 32-58-79.

Рўйхатдан ўтиш тартиб рақами 6. Буюртма Г—689. Т. 26837. нусхада босилди, ҳажми 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А—2, Босишга топшириш вақти. 21.00. Босишга топширилди — 18.30

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. 1 2 3 4 5 6.